

Załącznik do:
Uchwały Nr IX/92/07
Rady Miejskiej w Gostyniu
z dnia 29 czerwca 2007 r.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GOSTYŃ NA LATA 2007-2013

KWIECIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA.....	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY.....	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU.....	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	20
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	21
2.2. DEMOGRAFIA.....	23
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	27
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	36
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	41
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	47
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	49
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	51
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	56
2.10. ANALIZA SWOT.....	59
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	67
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ.....	76
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	80
3.1. MISJA	80
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	81
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	94
WNIOSKODAWCA PROJEKTU.....	98
WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ:.....	98
MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU.....	98
CEL STRATEGICZNY PROJEKTU.....	98
CELE SZCZEGÓŁOWE.....	99
BENEFICJENCI PROJEKTU.....	100
ZAKRES PROJEKTU.....	100
PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT.....	101

<u>ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA</u>	
<u>PROJEKTU.....</u>	<u>101</u>
<u>CZAS REALIZACJI PROJEKTU.....</u>	<u>102</u>
<u>WNIOSKODAWCA PROJEKTU.....</u>	<u>102</u>
<u>4. UWAGI KOŃCOWE.....</u>	<u>109</u>

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś

uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane

podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

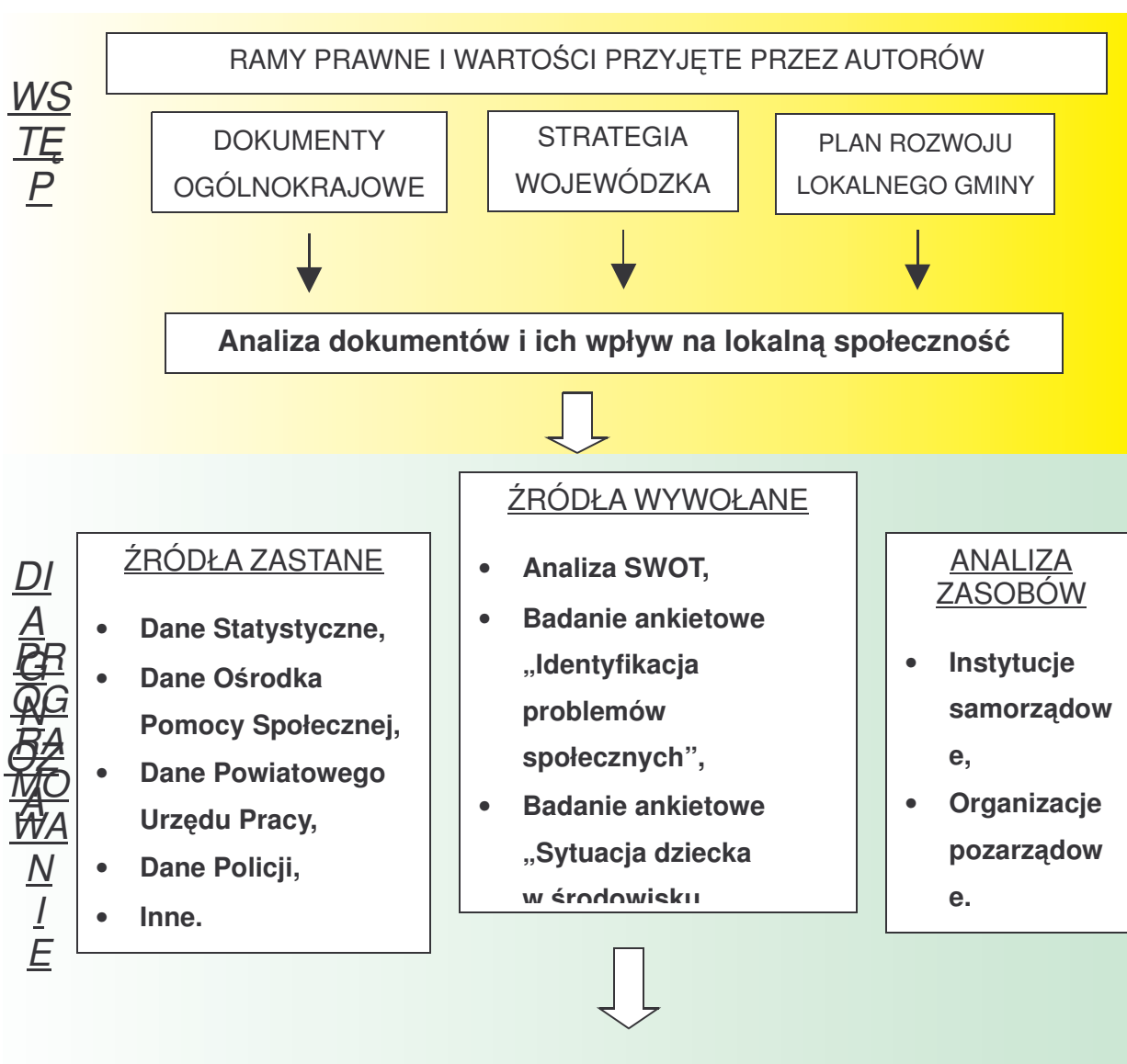
Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

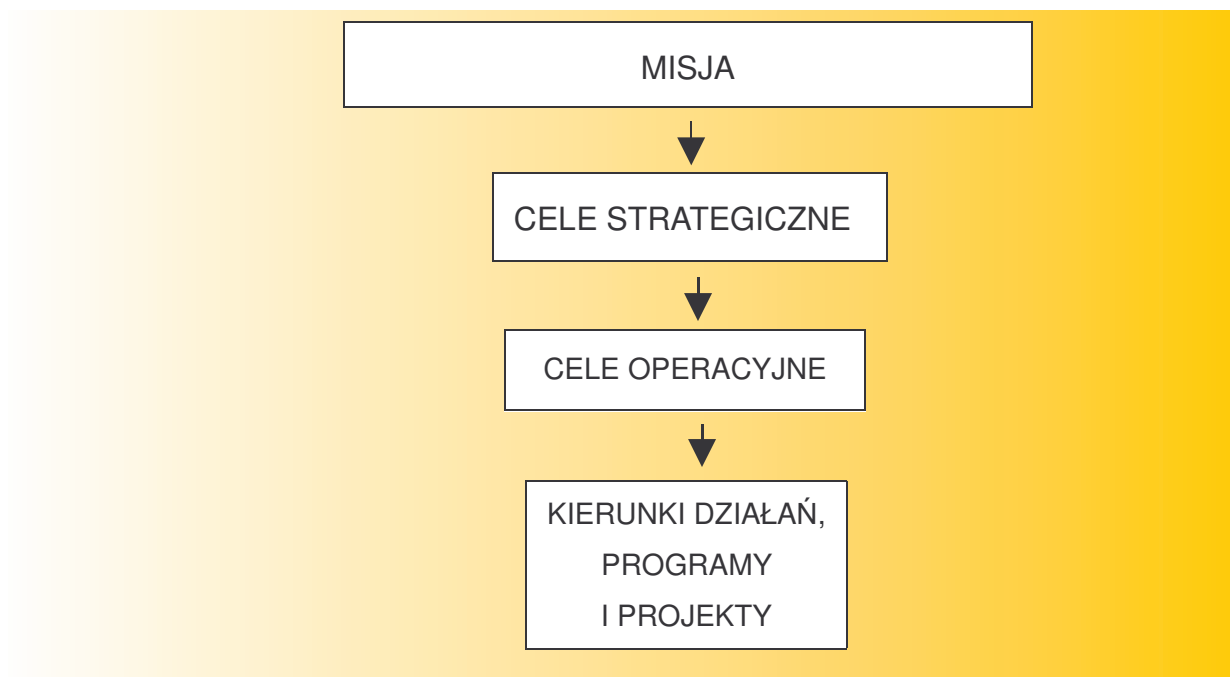
W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gostyniu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji

społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013 (NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Rada Europejska na poziomie Wspólnoty przygotowała strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy, z uwzględnieniem innych polityk Wspólnoty. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dla każdego

z celów funduszy wytyczne te realizują priorytety Wspólnoty, w szczególności promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Wytyczne te są określane z uwzględnieniem zintegrowanych wytycznych w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

„Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” określają działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także

z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;

- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. WOJEWÓDZKA STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego. Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Wielkopolski, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania

poziomu życia mieszkańców Wielkopolski. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Do generalnych celów niniejszej Strategii należy między innymi:

1. Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia.
2. Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni.
3. Dostosowanie potencjału, struktury i organizacji województwa do wyzwań XXI w. i wymagań jednoczącej się Europy.

Przyjmując ww. cele, określono strategiczne kierunki działania pomocy społecznej w województwie wielkopolskim:

1. Rozwój gminnych i powiatowych specjalistycznych placówek pomocy społecznej, świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.
 - A. Ilościowy rozwój placówek takich jak środowiskowe domy samopomocy, ośrodki interwencji kryzysowej, domy dziennego pobytu dla różnych grup dysfunkcyjnych, świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty terapii zajęciowej, domy pomocy społecznej stałego pobytu.
 - B. Jakościowy rozwój usług w placówkach dotychczas funkcjonujących.
 - 1.1. Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych.
 - 1.2. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych (niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, przemoc, alkoholizm, narkomania).

1.4.5. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GOSTYŃ

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian

zachodzących w otoczeniu. Jest to proces polegający na realizacji długofalowych celów przy wykorzystaniu nadarzających się szans i unikaniu pojawiających się zagrożeń.

Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju lub plany rozwoju lokalnego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanых dla rozwoju gminy działań.

W trakcie prac nad Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Gostyń, obejmującego lata 2004-2008, określono trzy główne obszary jego realizacji, w tym jeden obszar bezpośrednio odnoszący się do sfery społecznej, tj. „Podnoszenie jakości życia mieszkańców”. W jego obrębie sformułowano główne problemy rozwojowe, a następnie wyznaczono m.in. cele strategiczne i operacyjne służące ich rozwiązaniu:

1. Przeciwdziałanie odpływowi z Gostynia ludzi aktywnych.
 - Opracowanie koncepcji „wiązań” najzdolniejszych młodych ludzi z Gostyniem poprzez kompleksowy system stypendialny.
 - Aktywne budowanie rynku pracy.
 - Poszerzanie oferty edukacyjnej (od kursów praktycznych, poprzez ofertę szkół, po szkołę wyższą).
2. Budowanie podstaw pod atrakcyjne życie w Gostyniu – podnoszenie standardów życia.
 - Stwarzanie możliwości budowania różnorodnej oferty kulturalnej Gostynia.
 - Budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców – podnoszenie standardów ekologicznych życia w Gostyniu.
 - Opracowanie systemu działań podnoszących jakość zamieszkiwania w Gostyniu.
 - Udoskonalenie wewnętrznego systemu komunikacyjnego (przeniesienie ruchu drogowego poza centrum miasta).
 - Kreowanie zdrowego stylu życia. Stworzenie możliwości rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców.
3. Promocja Gostynia jako otwartego na świat – inicjowanie działań kulturalnych, inwestycyjnych, rekreacyjnych, sportowych i edukacyjnych o wymiarze ponadlokalnym i ogólnopolskim.

- Modyfikacja planu promocji Gostynia w obszarze działalności inwestycyjnej, rekreacyjnej i turystycznej. Kreowanie cyklicznych wydarzeń o znaczeniu ogólnopolskim w sferze kultury, rekreacji i sportu.
- Tworzenie punktów turystycznych w oparciu o pielgrzymkowy charakter bazyliki Filipinów na Świętej Górze. Wykreowanie Ziemi Gostyńskiej jako produktu turystycznego.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Gostyń jest gminą miejsko-wiejską, położoną w obszarze Wielkopolski, w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego (rycina 1). Zajmuje powierzchnię 136,9 km² i liczy 27.903 mieszkańców, z czego 20.643 osoby mieszkają w mieście (stan na 31.12.2005 r.).

Gmina Gostyń jest jedną z 7 jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu gostyńskiego. Do gminy, oprócz miasta Gostyń, należy 20 sołectw: Brzezie, Czachorowo, Czajkowo, Dalabuszki, Daleszyn, Dusina, Gola, Kosowo, Krajewice, Kunowo, Osowo, Ostrowo, Siemowo, Sikorzyn, Stankowo, Stary Gostyń, Stężycza, Szczodrochowo, Tworzymirki i Ziółkowo. Od północy gmina Gostyń graniczy z gminą Krzywiń (powiat kościański), od wschodu z gminą Piaski, od południa z gminą Krobia, a od zachodu z gminami Poniec i Krzemieniewo (powiat leszczyński).

Rycina 1. Gmina Gostyń na tle regionu.

Gmina Gostyń leży na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, tj. drogi krajowej nr 12 (Łęknica – Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Kalisz – Sieradz – Piotrków Trybunalski – Lublin – Chełm – Dorohusk), drogi wojewódzkiej nr 434 (Łubowo – Kostrzyn – Śrem – Gostyń – Rawicz; z Rawicza droga międzynarodowa nr 5 prowadzi do Wrocławia) oraz drogi wojewódzkiej nr 308 (Nowy Tomyśl – Grodzisk Wielkopolski – Kościan – Kunowo). Ponadto przez teren gminy przebiega linia kolejowa umożliwiająca bezpośrednie połączenie z Leszmem i Jarocinem.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy położony jest na styku dwóch podprovincji: Pojezierzy Południowobałtyckich (mezoregion Pojezierze Krzywińskie) – część północna gminy oraz Nizin Środkowopolskich (na granicy dwóch mezoregionów: Wysoczyzny Leszczyńskiej i Wysoczyzny Kaliskiej rozdzielonych Pradolina Żerkowsko-Rydzyńską) – część południowa gminy. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane i przejawia się w występowaniu takich form geomorfologicznych jak:

pagórki morenowe, wysoczyzny morenowe, pradoliny, terasy i rozcięcia erozyjne. Przeważającą część obszaru gminy stanowią użytki rolne, z czego 2/3 powierzchni zajmują grunty orne. Użytki zielone obejmują ok. 10% ogólnej powierzchni, a lasy i tereny zadrzewione – nieco ponad 13%.

Gmina Gostyń dzięki glebom wysokich klas bonitacyjnych, ukształtowaniu terenu, sprzyjającym warunkom klimatycznym oraz wysokiej kulturze rolnej znajduje się w rolniczej czołówce gmin wielkopolskich, posiadając zarazem bogate zaplecze pozwalające na rozwój przemysłu rolno-spożywczego. Duży udział w gospodarce gminy mają również rzemiosło i handel prywatny, a w ostatnich latach coraz większe znaczenie zyskują handel i usługi motoryzacyjne. Na terenie gminy funkcjonuje 2.351 podmiotów gospodarczych publicznych i prywatnych (stan na koniec 2003 r.). Wśród nich większość prowadzi działalność związaną z usługami materialnymi, a następnie handlem, budownictwem i transportem.

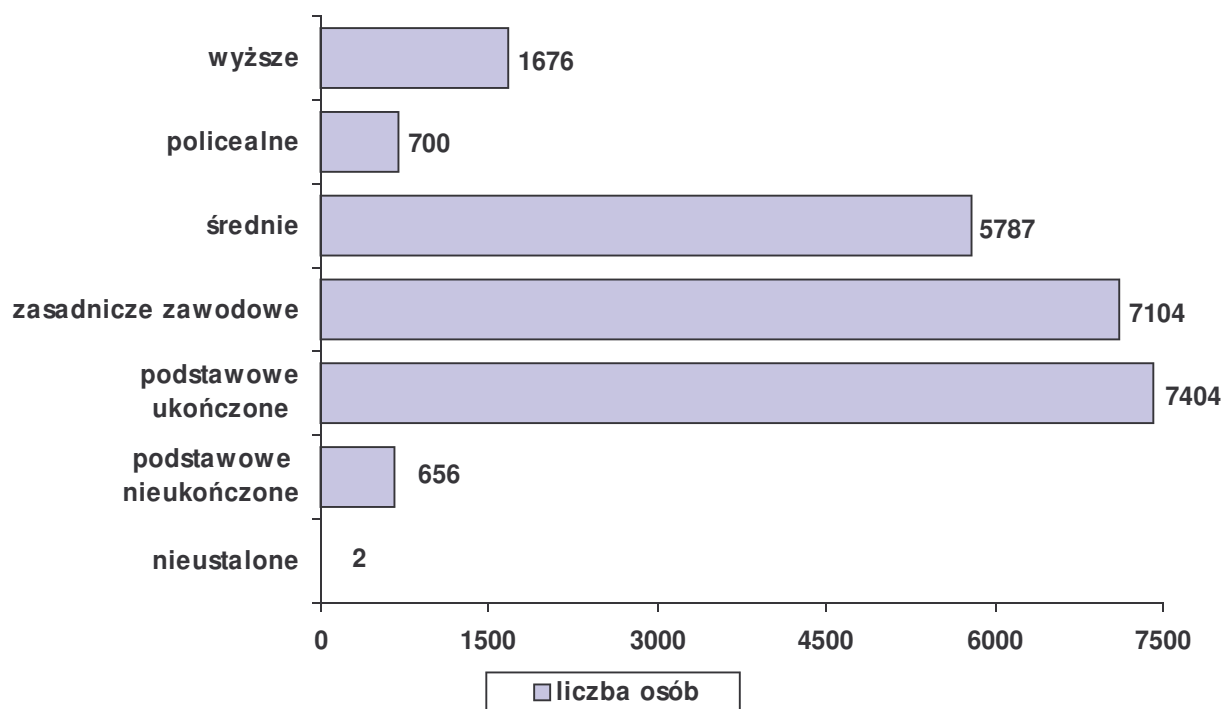
Dzieci i młodzież mieszkająca w gminie mają do dyspozycji sieć nowoczesnych placówek oświatowo-wychowawczych. Na terenie gminy funkcjonują cztery przedszkola publiczne i 3 niepubliczne, do których uczęszcza ogółem 625 dzieci, osiem szkół podstawowych, w których naukę pobiera 2.018 uczniów, dwa gimnazja, w którym uczy się 1.306 uczniów oraz trzy szkoły ponadgimnazjalne, do których uczęszcza 2.390 uczniów.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch przychodniach zdrowia oraz ośmiu gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Gostyń zamieszkiwało 27.920 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej w tymże roku (23.329 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym i zasadniczym zawodowym (odpowiednio 7.404 i 7.104 osoby), a wykształceniem wyższym legitymowało się 1.676 osób.

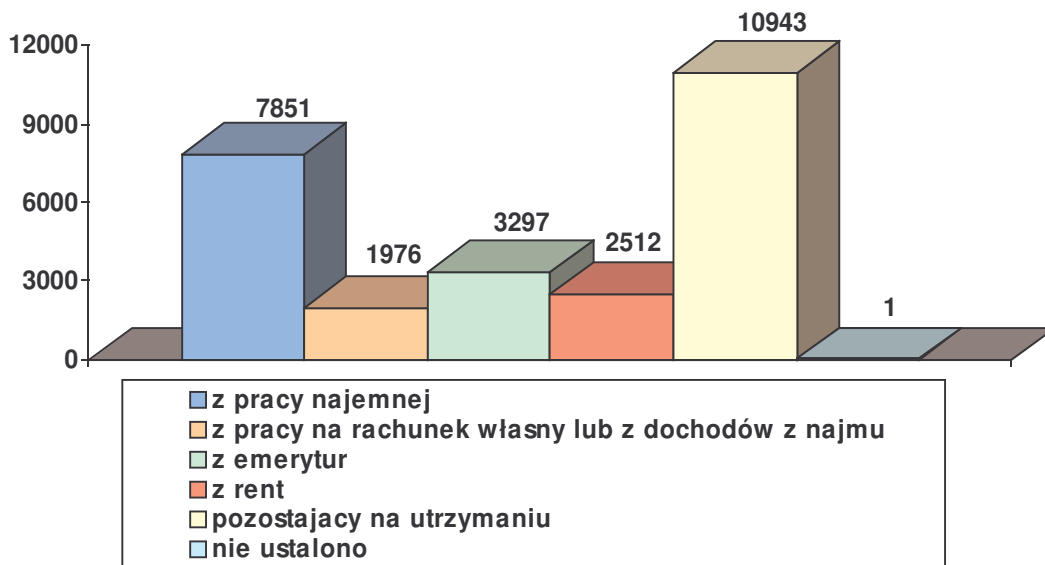
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w %)
--

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

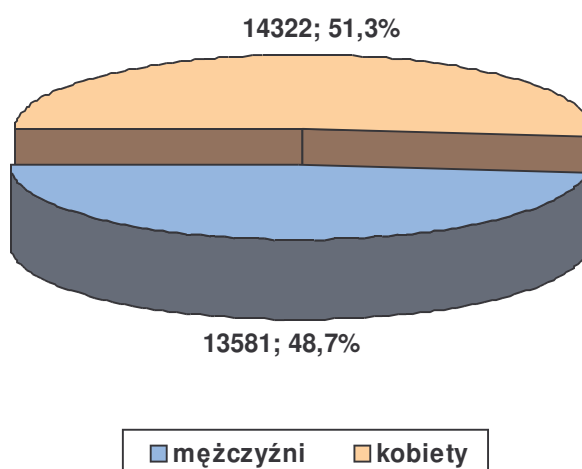
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 27.920 mieszkańców gminy 16.976 osób (60,8%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 9.827 osób utrzymywało się z pracy lub najmu, w tym 7.851 osób z pracy najemnej i 1.976 osób z pracy na własny rachunek lub z dochodów z najmu (876 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 7.149 osób, z czego 3.297 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 2.512 osób – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawały 10.943 osoby, a źródła utrzymania nie ustalono dla 1 osoby.

Ludność gminy Gostyń w 2005 roku

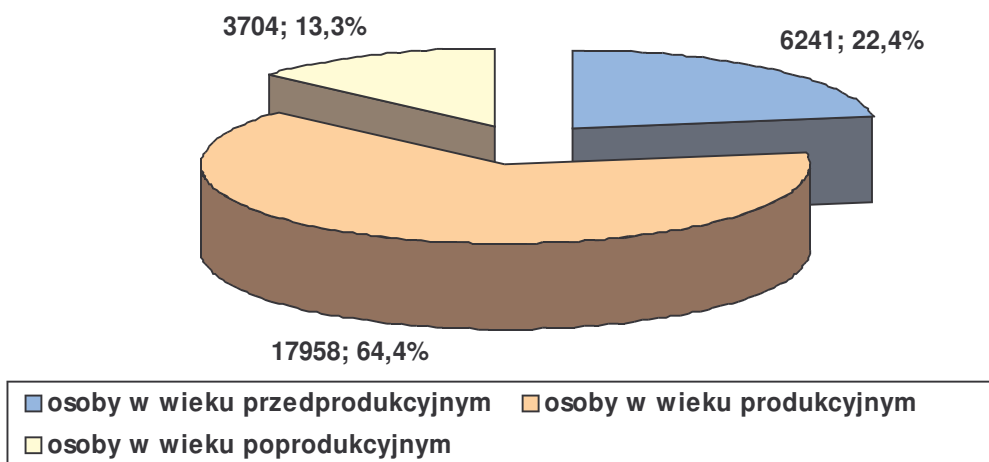

Dane Urzędu Statystycznego w Poznaniu (Oddział w Kościanie).

Według danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu (Oddział w Kościanie) z 31 grudnia 2005 roku gminę Gostyń zamieszkiwały 27.903 osoby, w tym 13.581

mężczyzn i 14.322 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 204 osoby na 1 km².

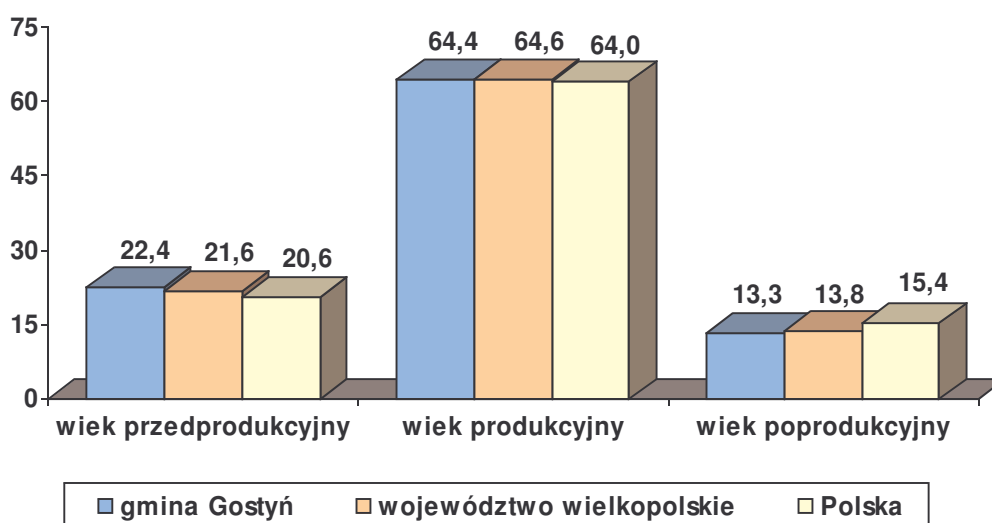
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Gostyń w 2005 roku

Dane Urzędu Statystycznego w Poznaniu (Oddział w Kościanie).

W roku 2005 teren gminy Gostyń zamieszkiwało 6.241 osób w wieku przedprodukcyjnym, 17.958 osób w wieku produkcyjnym oraz 3.704 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Gostyń w 2005 r. w porównaniu z województwem i krajem (dane w %)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Gostyń w 2005 roku, należy stwierdzić, iż odbiegała ona nieznacznie zarówno od struktury demograficznej

województwa wielkopolskiego, jak i całej Polski. W 2005 roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących w gminie był nieco wyższy od średniej wojewódzkiej i krajowej, natomiast wskaźnik procentowy mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym – niższy. Jednocześnie odsetek osób w wieku produkcyjnym w gminie był na zbliżonym poziomie jak w województwie i kraju.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Gostyń w 2005 roku była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie w skali całego kraju odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilą one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS).

W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

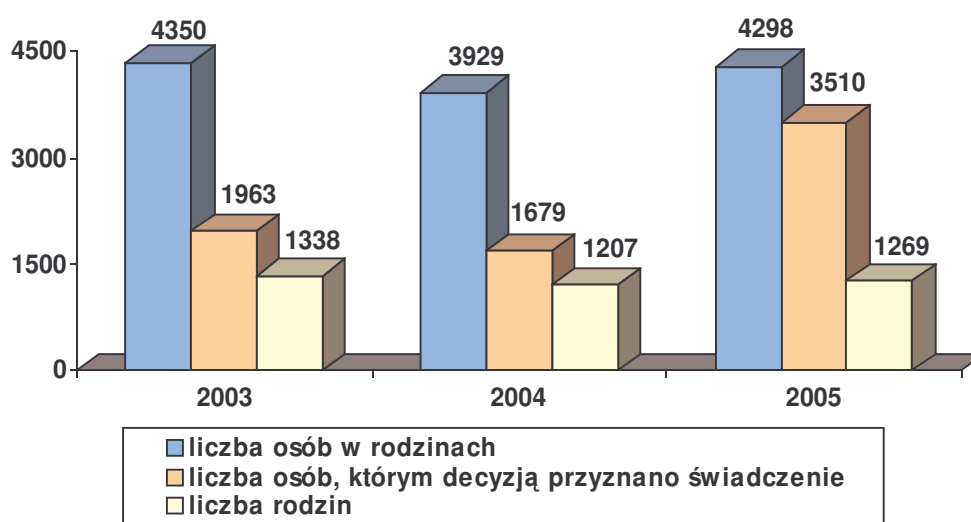
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Gostyń odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;

- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2005

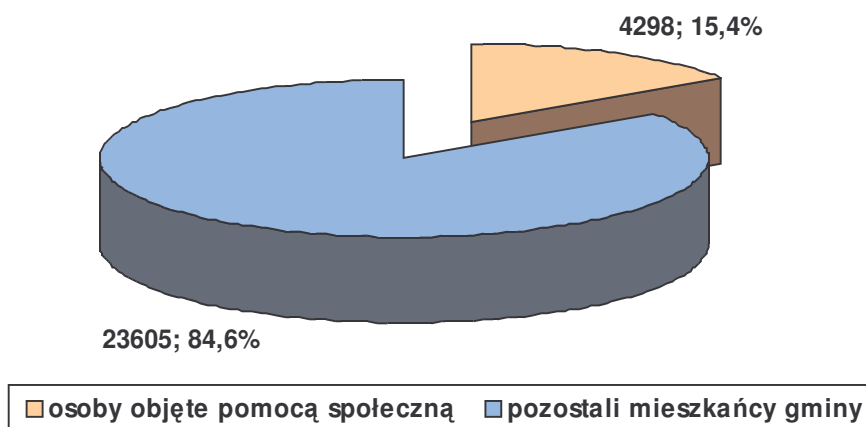

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2003-2005 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Gostyń ulegała zmianom. Wynikało to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, a przede wszystkim z ubóstwa. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

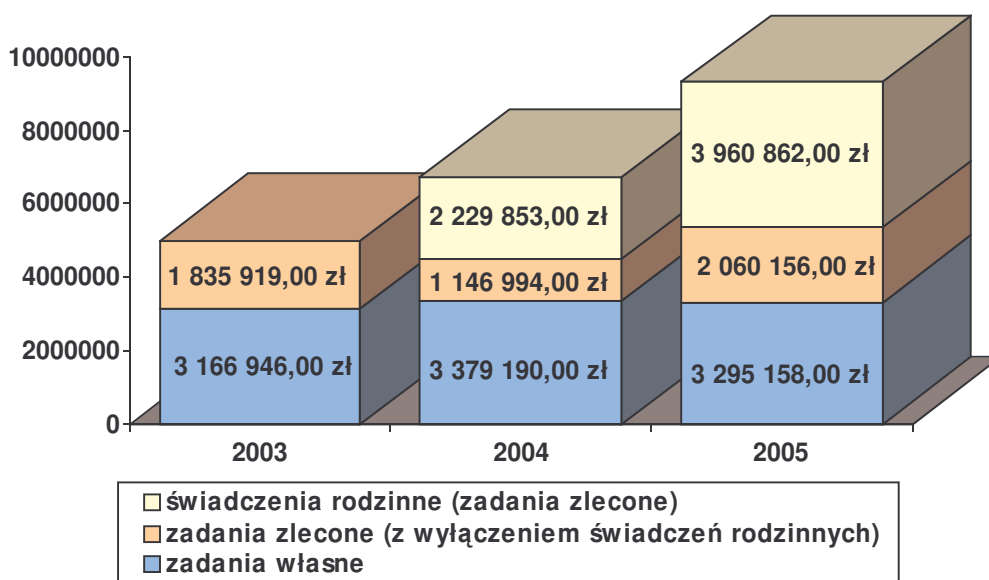
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Spośród 27.903 mieszkańców gminy, 4.298 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2005 i świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

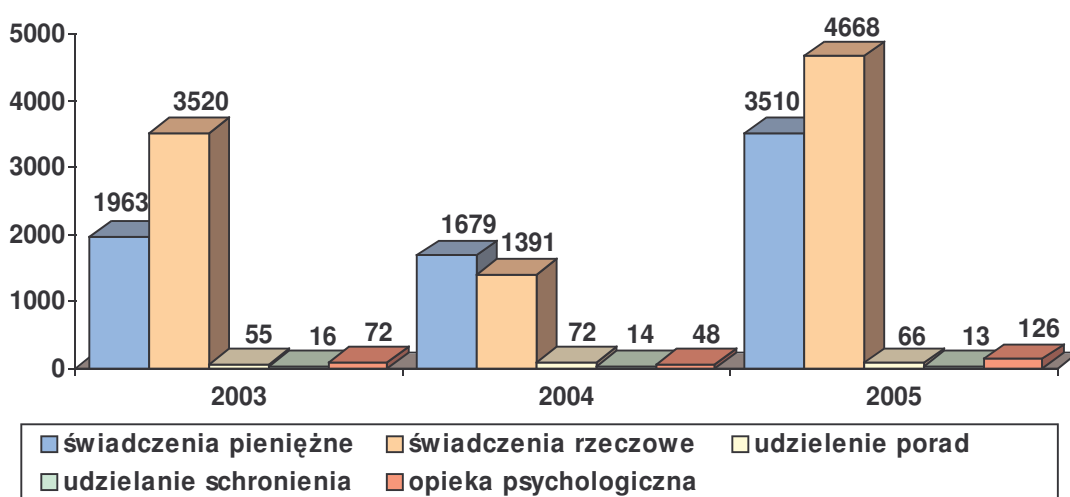
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki

na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 wzrosły w porównaniu z rokiem 2003. Taki stan rzeczy był efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 5.002.865 zł, w roku 2004 – 6.756.037 zł (w tym 2.229.853 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 9.316.176 zł (w tym 3.960.862 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2003-2005 (liczba osób)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

W latach 2003-2005 świadczenia rzeczowe (w tym dożywianie) i pieniężne były najczęściej udzielanymi formami pomocy. W obu przypadkach miał miejsce spadek (2004 r.), a następnie znaczny wzrost (2005 r.) liczby osób objętych tymi rodzajami wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W analizowanym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z opieki psychologicznej, porad udzielanych przez pracowników ośrodka oraz

schronienia. Szczególną uwagę zwraca znaczny wzrost w 2005 roku liczby osób objętych opieką psychologiczną.

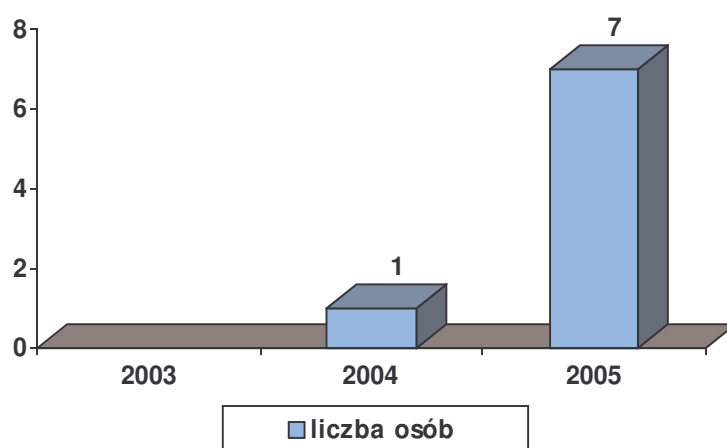
Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2005

Typy świadczeń	2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	1963	1338	1679	1207	3510	1269
Rzeczowe	3000	1000	970	612	4200	1400
Dożywianie	520	–	421	–	468	255
Udzielenie porad	55	55	72	72	66	66
Udzielanie schronienia	16	–	14	–	13	–
Opieka psychologiczna	72	72	48	48	126	126

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję MGOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej w latach 2003-2005

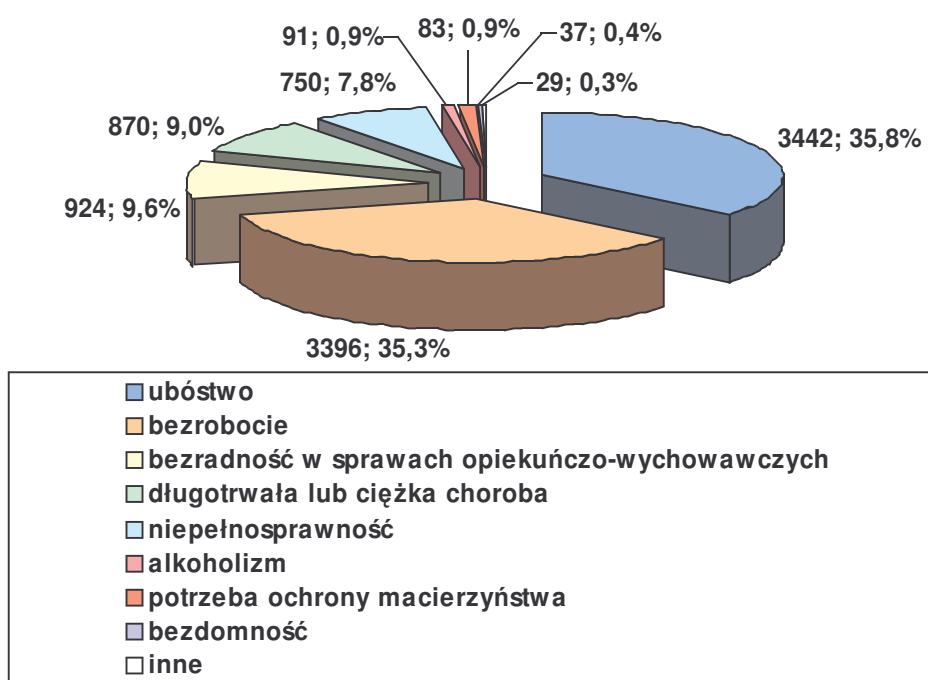
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy MGOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem

właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2003 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu nie skierował żadnej osoby do tych placówek, natomiast w latach 2004-2005 – odpowiednio 1 i 7 osób.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)

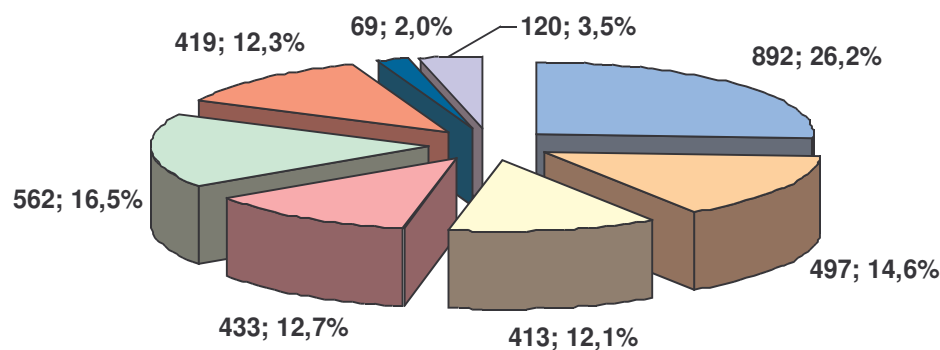
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku MGOPS w Gostyniu udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 3.442 osoby w 953 rodzinach,
- bezrobocie – 3.396 osób w 913 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 924 osoby w 194 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 870 osób w 333 rodzinach,
- niepełnosprawność – 750 osób w 259 rodzinach,
- alkoholizm – 91 osób w 44 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 83 osoby w 17 rodzinach,
- bezdomność – 37 osób w 17 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 13 osób w 8 rodzinach,
- narkomania – 7 osób w 3 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 7 osób w 2 rodzinach,
- sieroctwo – 2 osoby w 1 rodzinie.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2005 r. (według decyzji administracyjnych)

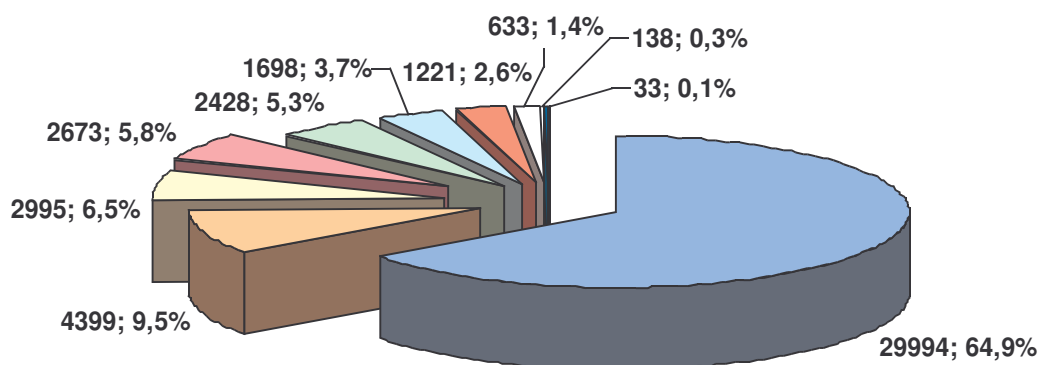
■ poniżej 16 lat
 ■ 16-21
 ■ 22-30
 ■ 31-40
 ■ 41-50
 ■ 51-60
 ■ 61-70
 ■ 71 lat i więcej

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2005 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca była duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci

wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2005 roku

■	zasiłek rodzinny
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
■	zasiłek pielęgnacyjny
■	dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
■	dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
■	dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
■	dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
■	świadczenie pielęgnacyjne
■	dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego. W 2005 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu przyznał ogółem:

- 29.994 zasiłki rodzinne dla 2.069 osób,
- 4.399 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 134 osób,
- 2.995 zasiłków pielęgnacyjnych dla 321 osób,
- 2.673 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 371 osób,
- 2.428 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 1.301 osób,

- 1.698 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 200 osób,
- 1.221 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 162 osób,
- 633 świadczenia pielęgnacyjne dla 137 osób,
- 138 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 142 osób,
- 33 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych dla 14 osób.

W 2005 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu przyjął również 107 wniosków w sprawach o ustalenie zaliczki alimentacyjnej i wypłacił tego rodzaju świadczenia na łączną kwotę 107.943 zł.

W analizowanym roku miejscowy Ośrodek zajmował się także realizacją zadań wynikających z ustawy o dodatkach mieszkaniowych. W 2005 roku spośród 810 rodzin ubiegających się o ww. dodatek, 721 rodzin otrzymały tego rodzaju pomoc na łączną sumę 1.038.228 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,

- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 12 ankiet, z czego siedem dotyczyło szkół podstawowych, dwie – gimnazjów, a trzy zespołów szkół: zawodowych, ogólnokształcących i specjalnych. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

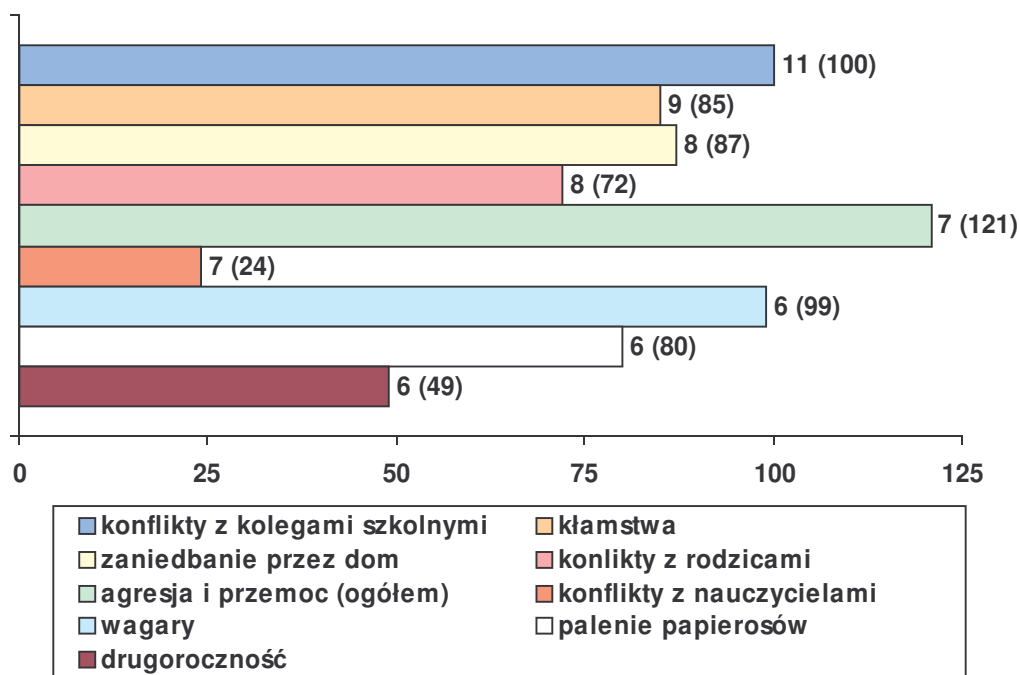
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
--

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	8 (72)	2
2.	Konflikty z rodzeństwem	5 (15)	5
3.	Konflikty z nauczycielami	7 (24)	4
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	11 (ok. 100)	
5.	Kłamstwa	9 (ok. 85)	1
6.	Wagary	6 (99)	4
7.	Alkoholizowanie się	5 (31)	5
8.	Narkotyzowanie się	1 (15)	9
9.	Palenie papierosów	6 (80)	3
10.	Ucieczki z domu	1 (4)	9
11.	Kradzieże	4 (10)	6

12.	Agresja i przemoc, w tym:	1 (20)	
	- poniżanie	6 (52)	3
	- zastraszanie	5 (12)	4
	- znęcanie się	3 (9)	6
	- bicie	6 (20)	3
	- wymuszanie pieniędzy	3 (4)	5
	- zmuszanie do palenia papierosów	2 (4)	6
13.	Autoagresja	2 (7)	8
14.	Przestępczość ujawniona	3 (10)	6
15.	Niszczenie mienia szkolnego	6 (7)	4
16.	Drugoroczność	6 (49)	3
17.	Udział w grupach negatywnych	2 (16)	7
18.	Opieka kuratora sądowego	6 (20)	4
19.	Przemoc w rodzinie	6 (29)	4
20.	Zaniedbanie przez dom	8 (87)	1
21.	Wykorzystywanie seksualne		9

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Stwierdzając obecność lub brak poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczono konflikty z kolegami szkolnymi, odwoływanie się do kłamstw, zaniedbanie przez dom, konflikty z rodzicami, stosowanie agresji i przemocy wobec rówieśników, konflikty z nauczycielami, opuszczanie zajęć, palenie papierosów oraz drugoroczność (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na bezrobocie powodujące ubożenie rodzin, które z kolei uniemożliwia uczniom rozwój zainteresowań i korzystanie z pozaszkolnych form spędzania czasu wolnego (np. basen), dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, uzależnień rodziców i rozpadu rodziny), agresję i przemoc (prowadzące do konfliktów w grupie rówieśniczej) oraz przypadki opuszczania zajęć i sięgania przez uczniów po środki uzależniające (papierosy, alkohol, narkotyki). Ponadto zwrócono uwagę na brak odpowiednich wzorców, skromne aspiracje i niski poziom motywacji do nauki, stosowanie wulgaryzmów, niż demograficzny oraz ograniczone możliwości współpracy z rodzicami.

Wszystkie szkoły zatrudniają pedagoga, zdecydowana większość (10-11 placówek) zapewnia dostęp do Internetu i sali gimnastycznej (w kilku przypadkach zastępczej) oraz prowadzi dożywianie uczniów. Połowa placówek zatrudnia pielęgniarkę, pięć szkół zapewnia pomoc logopedy, cztery – psychologa, a tylko jedna – doradcy zawodowego. Jedynie w trzech szkołach funkcjonuje stołówka (do pozostałych placówek posiłki są dowożone), a w dwóch – klasy integracyjne.

Ogół placówek oferuje swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia rekreacyjno-sportowe i taneczne, chór oraz zajęcia w ramach szkolnego Klubu Europejskiego), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i reedukacyjne.

Z analizy wynika, że szkoły są bezpieczne dla dzieci i młodzieży, choć w niektórych z nich zdarzają się miejsca (toalety, szatnie, boisko szkolne, okolice sklepiku szkolnego, przejście przez ulicę w sąsiedztwie szkoły), które wymagają nadzoru ze strony nauczycieli. W jedenastu szkołach przeprowadzane są badania

służące diagnozowaniu środowiska szkolnego, a powszechnie realizowane programy profilaktyczne skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu.

Nauczyciele kształtują wśród dzieci i młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu umożliwiając uczniom uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, „Góra Grosza” i „Pomagamy innym”, a także w innych zbiórkach pieniężno-rzeczowych (książki, zabawki, odzież) na rzecz dzieci chorych, niepełnosprawnych i z Domu Dziecka w Bodzewie oraz osób poszkodowanych losowo, samotnych i ubogich. Ponadto w niektórych placówkach realizowany jest program „Starszy brat, starsza siostra”, a także udzielana jest pomoc koleżeńska, organizowane są loterie fantowe oraz zbiórki suchego chleba i grosików na rzecz schroniska dla zwierząt w Gostyniu.

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i rodzicom m.in. zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i reedukacyjne, nauczanie indywidualne, pomoc pedagoga, psychologa, dyrektora i wychowawcy, pedagogizację, konsultacje indywidualne, „Drzwi otwarte”, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy, organizowanie konsultacji w instytucjach działających na terenie powiatu (min. w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej) oraz, przy współpracy z MGOPS-em i organizacjami pozarządowymi, pomoc materialną (zwolnienie ze składek na PZU, stypendia szkolne, dofinansowanie wycieczek, organizowanie imprez okolicznościowych i wypoczynku w czasie wolnym od nauki), rzeczową (podręczniki i przybory szkolne, wyprawki dla pierwszoklasistów) i w formie dożywiania.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form – i co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego (zwiększenie liczby zajęć popołudniowych, wzbogacenie oferty świetlic wiejskich, tworzenie klubów młodzieżowych, organizowanie bezpłatnych form wypoczynku), realizacji programów „Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci z rodzin zagrożonych patologią” i „Pedagog socjalny”, potrzebę aktywizacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin patologicznych, podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców oraz wspomagania młodzieży uzdolnionej, chcącej rozwijać swoje zainteresowania.

Dodatkowych informacji na temat sytuacji dziecka i rodziny w gminie dostarczają dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Gostyniu. I tak z informacji PCPR-u wynika, iż na terenie gminy zamieszkuje 17 rodzin zastępczych, mających pod opieką ogółem 24 dzieci, w Domu Dziecka w Bodzewie przebywa 9 wychowanków z terenu gminy, a z dziennego wsparcia w świetlicy środowiskowej korzysta 50 osób. Według danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej spośród 1.200 dzieci rocznie objętych pomocą przez tę instytucję, 300 osób pochodzi z rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym. Natomiast z informacji Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego wynika, iż pod nadzorem kuratora pozostaje 10 spraw z terenu gminy, dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia

socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

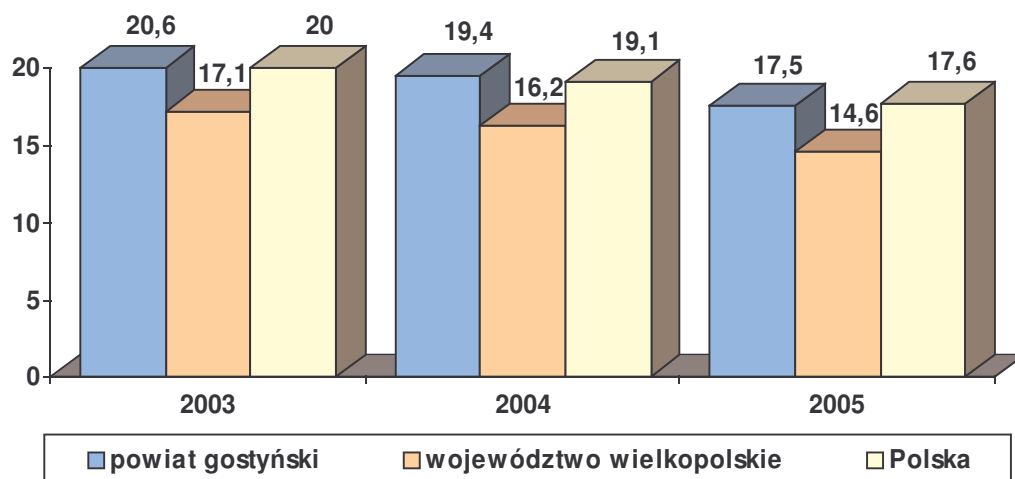
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2005

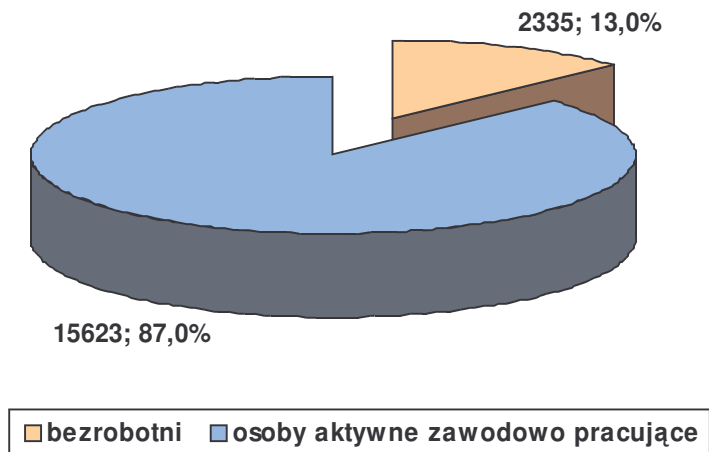

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2005 powiat gostyński charakteryzował się zbliżoną, w stosunku do kraju, i wyższą, w porównaniu z województwem wielkopolskim, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Gostyń pozostawało zarejestrowanych 2.335 bezrobotnych (w tym 619 osób zamieszkujących obszar wiejski). Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 61,4% ogółu bezrobotnych w gminie (1.434 osoby). Prawo do zasiłku posiadały 264 osoby, w tym 136 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

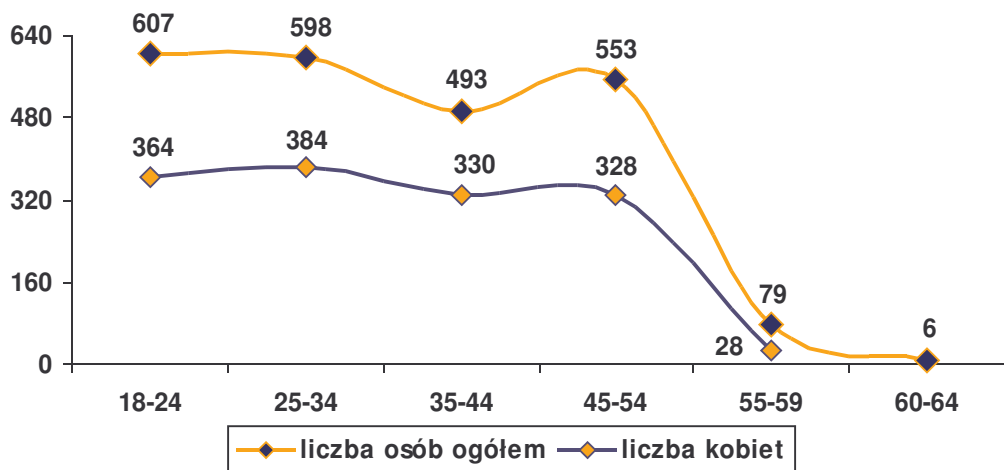
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie Gostyń z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu.

Spośród 17.958 osób z terenu gminy Gostyń, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 2.335 osób pozostawało bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku z końcem 2005 roku

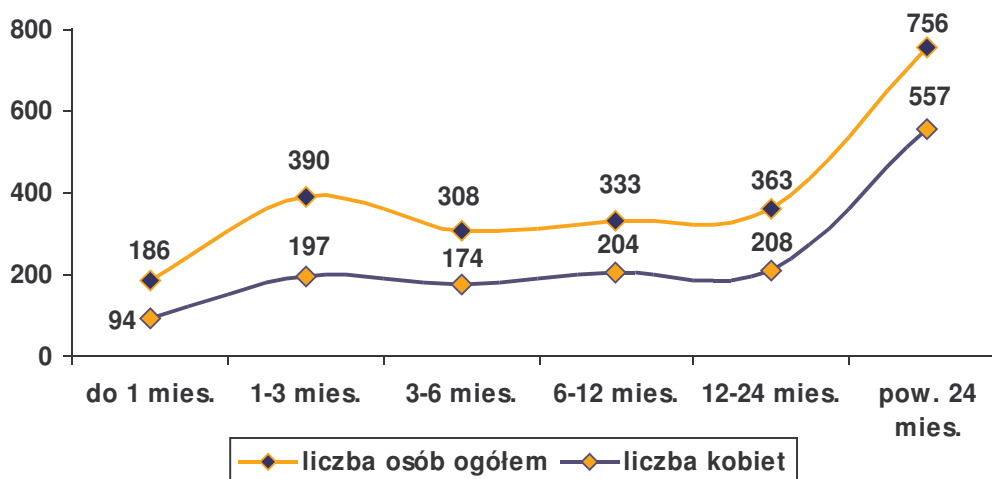

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu.

Z końcem 2005 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła nieco mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już

niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największą liczbę bezrobotnych kobiet wśród ogółu pozostających bez pracy odnotowano w przedziale wiekowym 35-44 lata.

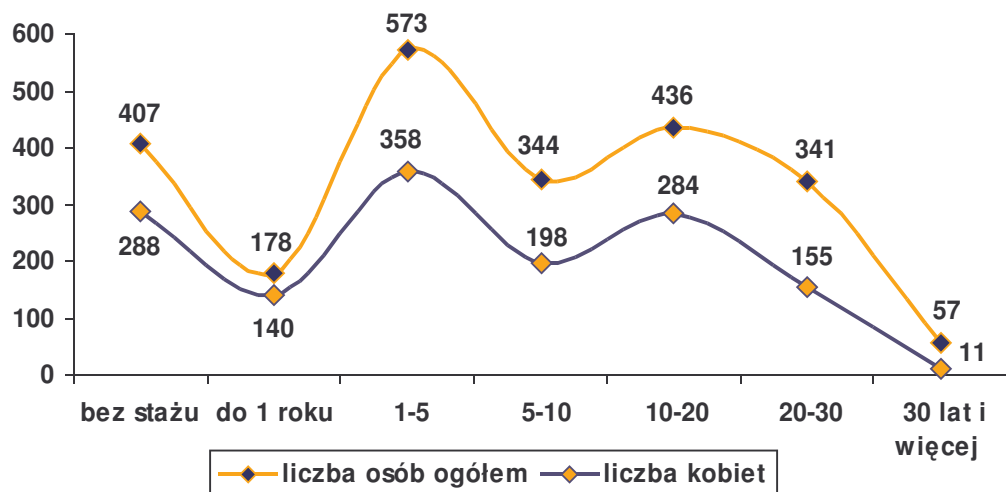
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2005 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

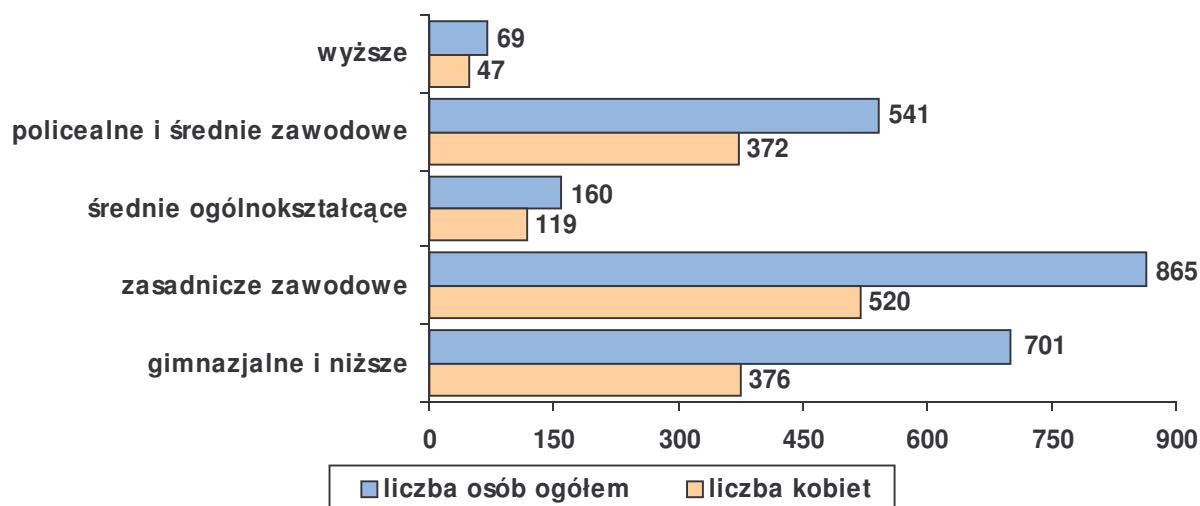
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu.

Z końcem 2005 roku największe grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat, od 10 do 20 lat oraz osoby bez doświadczenia zawodowego. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego, osoby z ponad 10-letnim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania się, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy, oraz absolwentów, którym należy umożliwić zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyniu.

Z końcem 2005 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagrożenie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 1.269 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu w 2005 roku, 44 rodziny liczące 91 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Mniej widoczne było używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc 3 rodzinom liczącym 7 osób, co zapewne nie odzwierciedla rzeczywistej skali problemu.

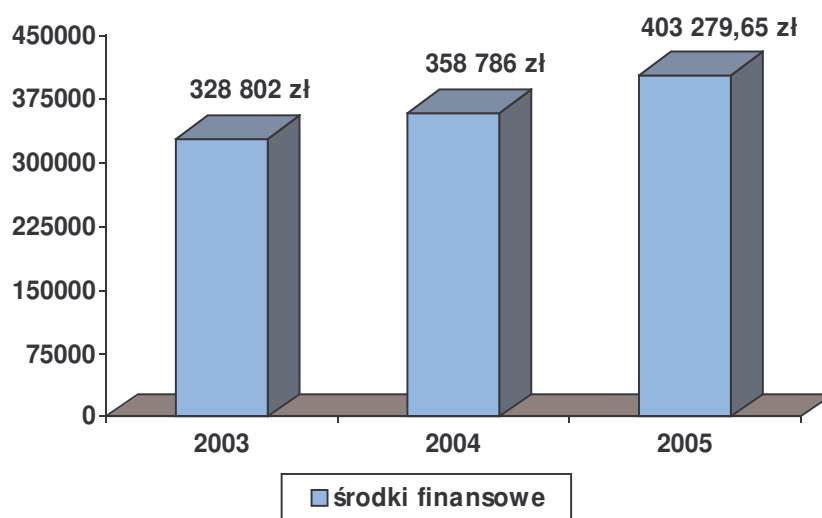
Według danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gostyniu w 2005 roku na terenie gminy zamieszkiwało 47 rodzin z problemem alkoholowym, liczących 200 osób, w tym 56 mężczyzn i 31 kobiet uzależnionych od alkoholu. W rodzinach tych przebywało łącznie 140 dzieci do 18. roku życia. Jeśli natomiast chodzi o kwestię narkomanii, to z informacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostyniu wynika, iż w 2005 roku na terenie gminy zamieszkiwało 3 mężczyzn korzystających z narkotyków. Dużo większą skalę zjawiska ukazują dane miejscowej Policji, według których liczba osób zażywających tego rodzaju środki psychoaktywne wynosi 37 (9 osób w wieku 15-18 lat), w tym 34 mężczyzn.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz

podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 27 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 14 wniosków skierowano do Sądu Rejonowego. W analizowanym okresie GKRPA dokonała również 60 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2003-2005

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gostyniu.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Gostyń w latach 2003-2005 systematycznie rosła. W 2003 roku wyniosła 328.802 zł, w roku następnym wzrosła do 358.786 zł, a w 2005 roku osiągnęła poziom 403.279,65 zł.

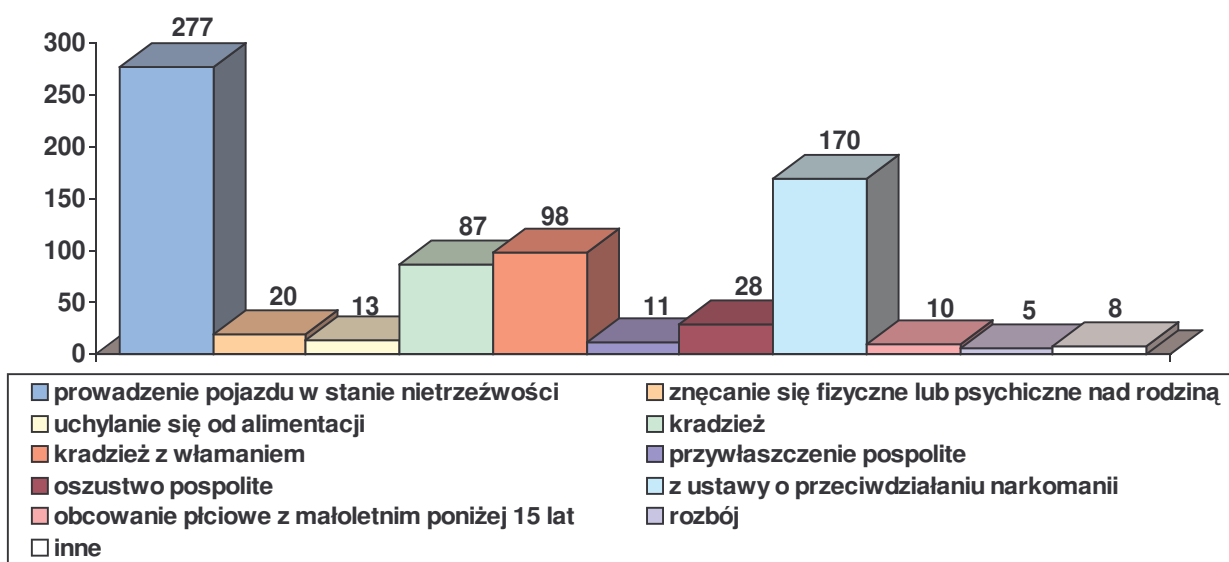
Do placówek, grup wsparcia i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień należą: Poradnia Leczenia Uzależnień „Consultus” (ul. Powstańców Wielkopolskich 49, Gostyń), AA-Róża (ul. Wolności 10, Gostyń), AA-Wolność (ul. Wrocławska 255, Gostyń), Al-Anon (ul. Wolności 10, Gostyń), Al-Anon (ul. Wrocławska 255, Gostyń) oraz Duszpasterstwo Trzeźwości (Święta Góra, Głogówko k/Gostynia).

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Gostyń.

W niniejszym rozdziale, z uwagi na brak danych dotyczących gminy Gostyń, przedstawiono analizę stanu zagrożenia przestępczością w powiecie gostyńskim. Wynika z niej, iż w 2005 roku stwierdzono ogółem 1.591 przestępstw, w tym 606 zdarzeń o charakterze kryminalnym i 556 o charakterze gospodarczym.

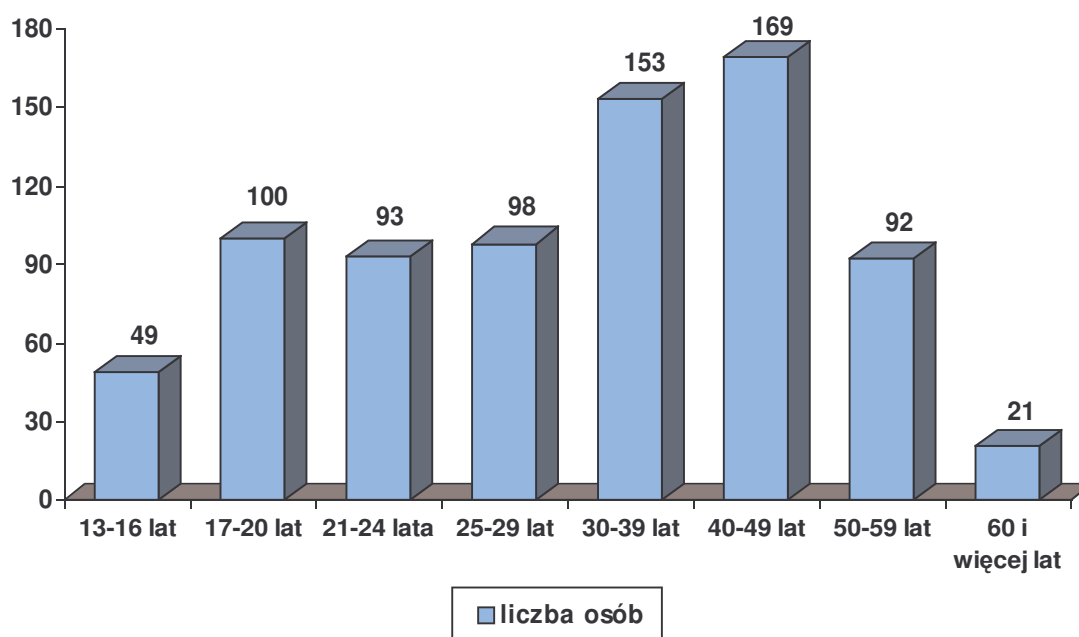
Wybrane kategorie przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu gostyńskiego w 2005 r.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianym przestępstwem na terenie powiatu gostyńskiego w roku 2005 było prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości – 277 przypadków. Liczne grupy stanowiły również czyny karalne dokonane z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (170 przypadków) oraz kradzieże z włamaniem i kradzieże (odpowiednio 98 i 87 przypadków). Na kolejnych miejscach znalazły się m.in. takie przestępstwa jak: oszustwo pospolite, zuchowanie się fizyczne lub psychiczne nad rodziną, uchylenie się od alimentacji, przywłaszczenie pospolite, obcowanie płciowe z małoletnim poniżej 15 lat oraz rozbój.

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu gostyńskiego w 2005 roku według wieku sprawców

Dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu.

Dokonując analizy wieku sprawców przestępstw odnotowanych na terenie powiatu gostyńskiego w 2005 roku, należy stwierdzić, iż najliczniejsze grupy stanowiły osoby w przedziałach wiekowych 40-49 i 30-39 lat – odpowiednio 169 i 153 osoby. Uwagę zwracało również niepokojąco liczne grono osób bardzo młodych, w tym nieletnich do 17 roku życia – ogółem 149 osób.

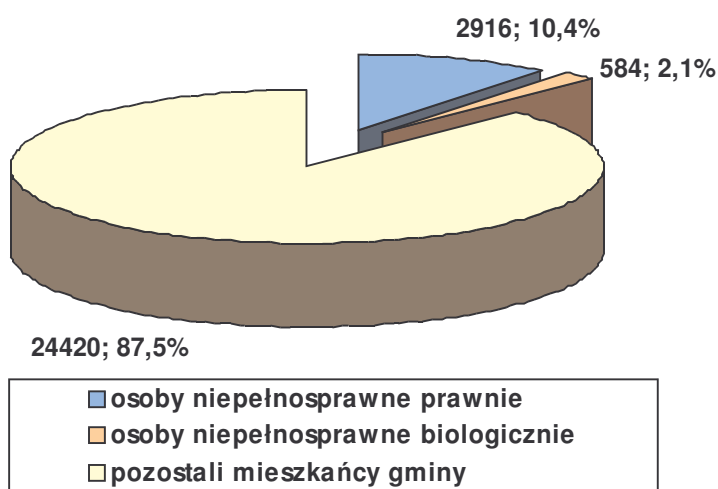
Analizując wiek sprawców czynów karalnych w kontekście rodzaju przestępstw przez nich popełnianych, należy zauważyć, iż podejrzani w wieku 13-20 lat dokonywali głównie czynów karalnych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (łącznie 19 osób) oraz kradzieży i kradzieży z włamaniem (odpowiednio 19 i 18 sprawców), podczas gdy osoby w przedziałach wiekowych 40-49 i 30-39 lat popełniały przede wszystkim przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości. Warto podkreślić, iż wśród tych ostatnich nie odnotowano sprawców, którzy dopuścili się czynów karalnych najbardziej charakterystycznych dla osób młodych, tj. przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie

niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

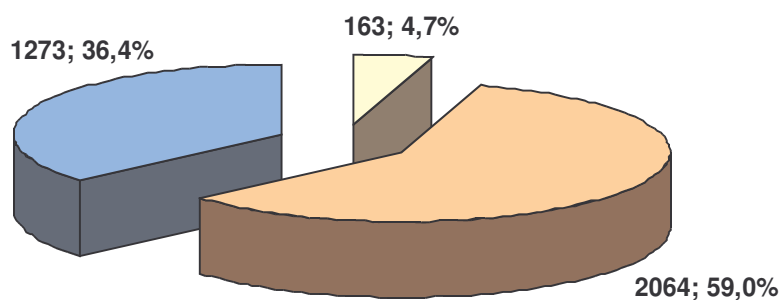

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Gostyń zamieszkiwało 3.500 osób niepełnosprawnych (w tym 1.669 mężczyzn i 1.831 kobiet), co stanowiło 12,5% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2005 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Gostyń skorzystało 750 osób w 259 rodzinach i była to piąta co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

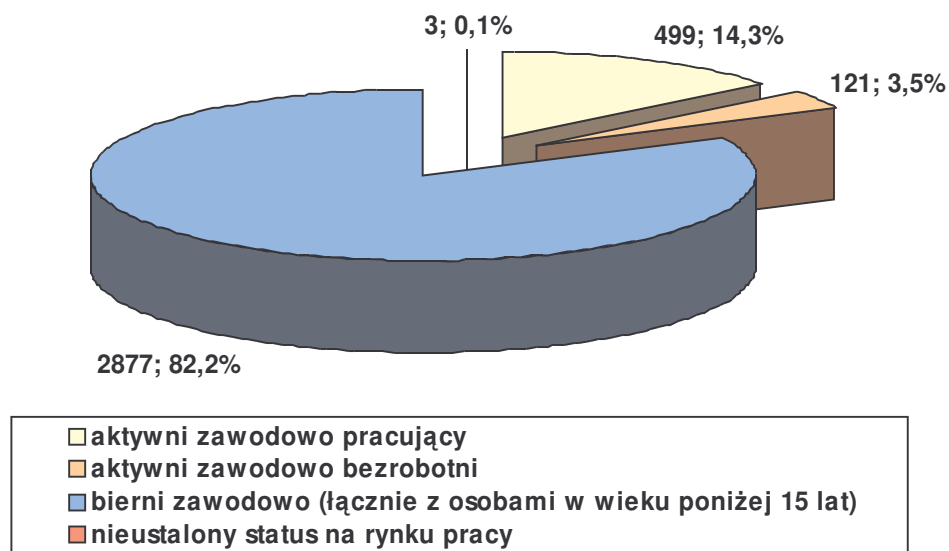

■ osoby niepełnosprawne w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym
■ osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku blisko 60% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (2.064 osoby), co było zjawiskiem wielce niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym – ogółem 1.273 osoby. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 163 osoby.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

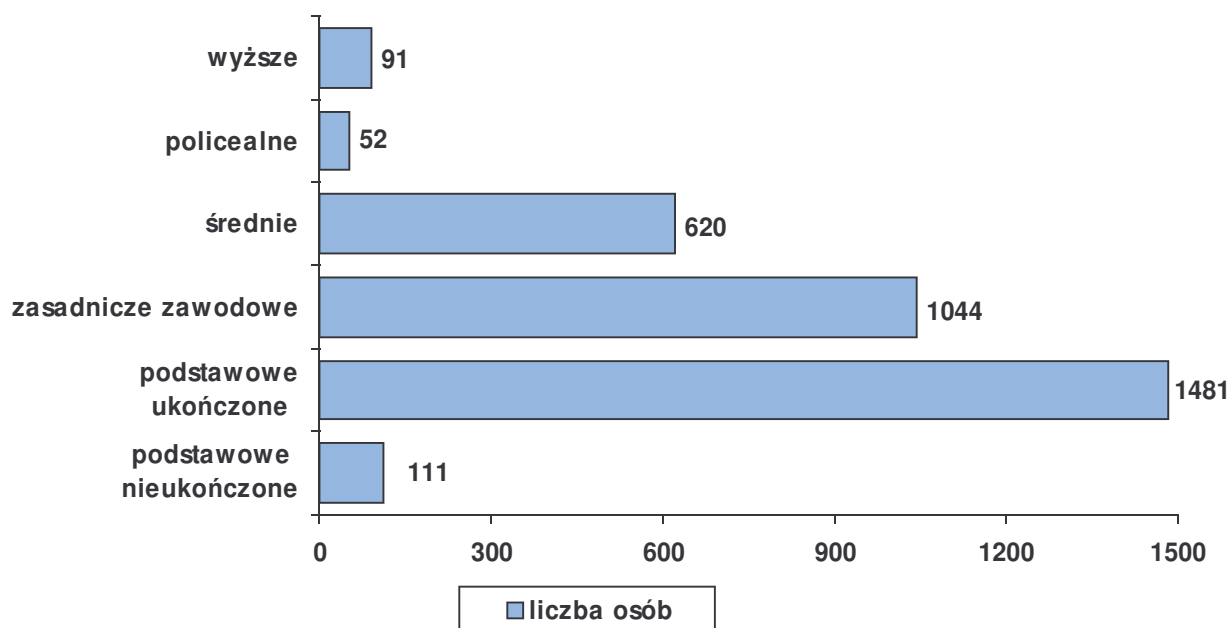

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 2.877 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 499 osób pracujących i 121 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadały 3 osoby.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 1.481 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MGOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Słabe strony gminy

Najczęściej wymienianymi przez respondentów słabościami gminy Gostyń były bezrobocie (m.in. wśród ludzi młodych i powyżej 40 roku życia) powodowane zbyt małą liczbą zakładów pracy, alkoholizm i związane z nim zjawisko spożywania napojów wysokowych w miejscach publicznych oraz ograniczona ilość ofert (m.in. kulturalnych) – i co się z tym wiąże – miejsc umożliwiających dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjne i efektywne spędzanie czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań (place zabaw, obiekty sportowe, świetlice, kluby, kafejki internetowe, parki, trasy spacerowe, ścieżki rowerowe).

Istotnymi zagadnieniami podejmowanymi przez ankietowanych były również niski poziom zaangażowania władz samorządowych w rozwiązywanie lokalnych problemów, brak na terenie gminy silnych i prężnie działających organizacji pozarządowych oraz konsumpcyjne podejście mieszkańców do życia (postawa roszczeniowa). Ponadto zwrócono uwagę na zły stan dróg i duże natężenie ruchu kołowego (brak obwodnicy), akty wandalizmu i chuliganerii, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej oraz istnienie barier architektonicznych uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym pełen udział w życiu społecznym.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano ograniczoną liczbę alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, bezrobocie prowadzące do

ubożenia rodzin i uzależnienia (w głównej mierze od alkoholu). Dwa ostatnie problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne.

Poważnymi problemami, wskazanymi przez ankietowanych, były również trudności mieszkaniowe, zjawisko przemocy domowej, wzrost zachowań przestępczych, m.in. wśród osób nieletnich (ograniczona liczba patroli policyjnych), niepełnosprawność oraz niski poziom aktywności obywatelskiej.

Szczególnie narażone grupy społeczne oraz miejsca wymagające interwencji

Za szczególnie narażone uznano osoby bezrobotne, a tym samym ubożące (ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych, którzy zakończyli edukację) oraz dzieci i młodzież, m.in. pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Kolejne grupy dotknięte lokalnymi problemami społecznymi stanowią osoby starsze i niepełnosprawne. Do grona narażonych zaliczono również rodziny patologiczne, w których występują problemy bezradności opiekuńczo-wychowawczej, uzależnień oraz przemocy domowej, młode małżeństwa, m.in. ze względu na trudności mieszkaniowe oraz rodziny wielodzietne. Według respondentów to właśnie do tych środowisk powinna w pierwszej kolejności trafiać pomoc.

Ankietowani wskazywali nie tylko grupy osób, którym należy pomóc, ale także miejsca wymagające szczególnej interwencji. Do takich miejsc zaliczono blokowiska, obszary wiejskie gminy, okolice Góry Zamkowej oraz takie rejony Gostynia jak Rynek, os. Gawrony oraz ulice 1 Maja (deptak gostyński) i Jana Pawła II.

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

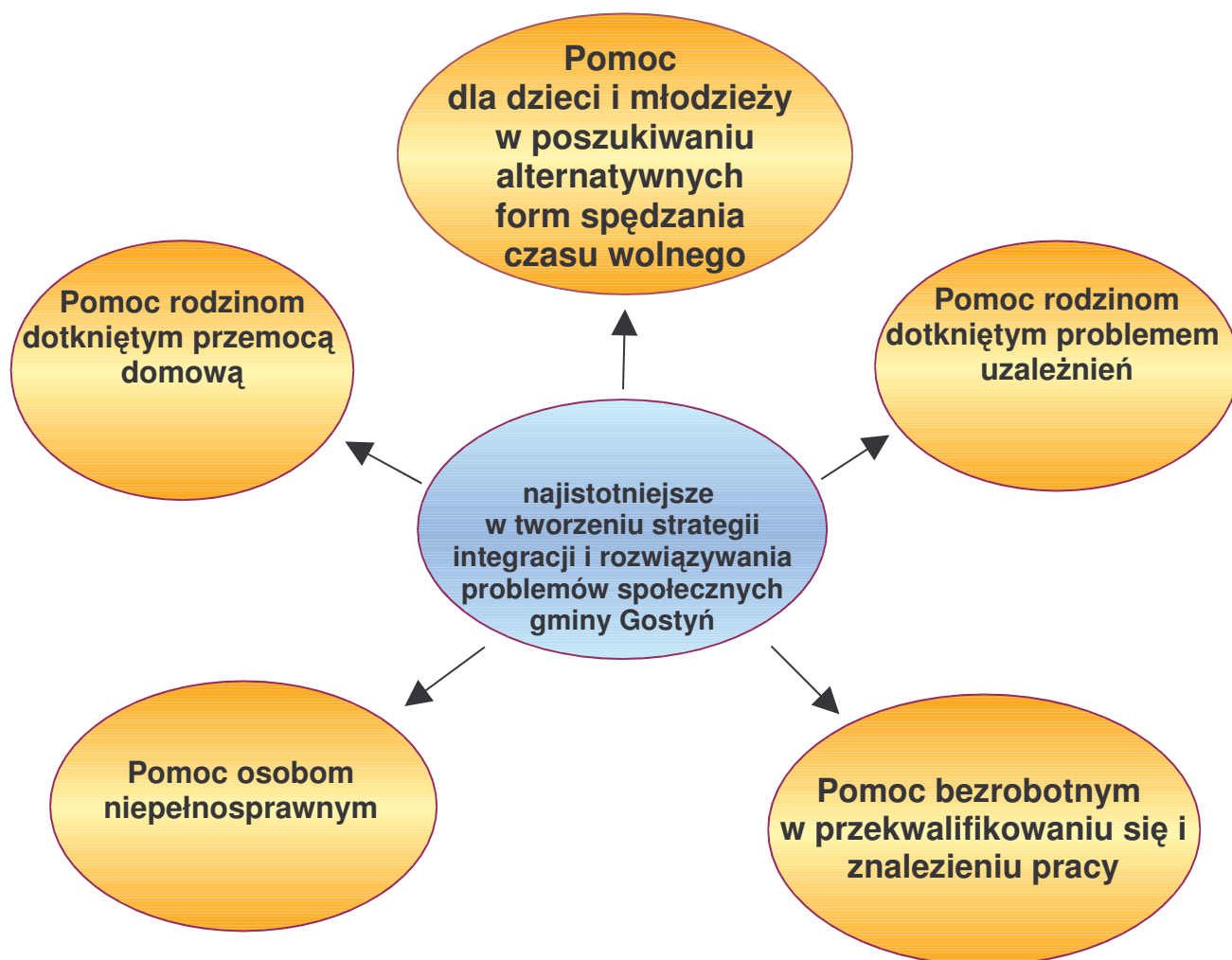
Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy te, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Problemy społeczne	Ilość wskazań
1.	Pomoc dla dzieci i młodzieży w poszukiwaniu alternatywnych form spędzania czasu wolnego	12

2.	Pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	7
3.	Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień	5
4.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	5
5.	Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową	5

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego.

Rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych na terenie gminy Gostyń

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Należy dodać, iż w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie z najmniejszą liczbą wskazań, pomoc osobom starym i samotnym oraz bezdomnym.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym, z którymi współpracują władze lokalne,
- odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy, na którą wpływ mają niskie płace,
- wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwałe,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe.

Szanse

- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych,
- przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji.
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- nie wzrasta dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,

- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- niska aktywność pracowników służb społecznych w działaniach na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- nieprowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- ograniczony stopień zabezpieczania dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- niedostateczne działania w zakresie upowszechniania idei wolontariatu.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,

- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- istnienie miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- niewłaściwie przygotowana baza lokalowa,
- nieodpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- możliwość sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień.

Zagrożenia

- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby i miejsc grupowania się bezdomnych,

- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności i prowadzenie działań zapobiegawczych,
- istnienie organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- istnienie struktury stacjonarnej dla bezdomnych.

Słabe strony

- niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- nieumiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności,
- istnienie problemu minimalizowania zjawiska bezdomności w małych społecznościach lokalnych,
- niski standard usług świadczonych osobom bezdomnych,
- brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności.

Szanse

- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- współpraca instytucji samorządowych i rządowych z organizacjami pozarządowymi,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- nieobiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia i uzależnień wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dysponowanie przez gminę małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych,
- dobry dostęp do domów pomocy społecznej,
- korzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Słabe strony

- niedostateczny dostęp dla osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- nieposiadanie przez kadrę profesjonalnego przygotowania w świadczeniu pomocy osobom starszym, niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,
- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuacji aktywności zawodowej przez osoby starsze oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- brak działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Szanse

- nieistnienie problemu ujawniających się enklaw starości,
- nie wzrasta patologia społeczna wśród osób starszych,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej szansą na poprawę warunków ich życia.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności różnorodnych, aktywnie działających, organizacji pozarządowych, z którymi współpracują instytucje rządowe,
- przepływ informacji między podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy.

Słabe strony

- brak działań upowszechniających w środowisku lokalnym pozytywne wzorce postaw filantropijnych i charytatywnych.
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- brak wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań.
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych,
- brak stałych cykli szkoleń dla kadry pomocy społecznej, policji, pedagogów i innych podmiotów świadczących pomoc mieszkańcom gminy,
- zła baza lokalowa MGOPS-u,
- braki kadrowe wśród terenowych pracowników socjalnych.

Szanse

- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- pracownicy pomocy społecznej nie doskonalą stale swoich kwalifikacji zawodowych,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- angażowanie klientów pomocy społecznej do prac porządkowych i innych społecznie użytecznych na rzecz środowiska lokalnego,
- duża liczba aktywnych na polu pomocy społecznej organizacji pozarządowych, którym samorząd gminy zleca realizację zadań,

- dosyć dobrze rozbudowana sieć placówek wspierających rodzinę z problemami oraz duży zakres usług świadczonych w miejscu zamieszkania.

Słabe strony

- brak mieszkań chronionych i rotacyjnych.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Wrocławska 250, 63-800 Gostyń.

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Gostyń.

2. Co oferuje (zakres usług):

Realizowanie zadań w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, w tym świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej i dodatków mieszkaniowych.

Kadrę jednostki stanowi 6 osób na stanowiskach kierowniczych, 10 pracowników socjalnych i 19 innych pracowników.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy finansowej w formie:

- zasiłków okresowych, celowych, stałych,

- opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, zdrowotne,
- zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami,
- zasiłku pielęgnacyjnego,
- świadczenia pielęgnacyjnego,
- zaliczki alimentacyjnej,
- dodatków mieszkaniowych.

Ponadto Ośrodek oferuje:

- pomoc w naturze,
- dożywianie dzieci i dorosłych,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia,
- kierowanie do poradnictwa specjalistycznego, tj. psychologa, prawnika, terapeuty uzależnień, GKRPA,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników administracyjnych.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w MGOPS-ie uczestniczy w licznych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia: „Świadczenia nienależnie pobrane”, „Status prawny pracowników jednostki organizacyjnej pomocy społecznej”, „Przemoc w rodzinie”, „Zmiany w ustawie o dodatkach mieszkaniowych”, „Konstruowanie indywidualnych programów terapii zajęciowej”, „Ustawa o zamówieniach publicznych”, „Stosowanie ustawy o świadczeniach rodzinnych”, „Świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna”, „Prezentacja programu dla użytku świadczeń rodzinnych”.

5. PROPOZYCJE W ZAKRESIE PODNIESIENIA JAKOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG:

Poprawienie bazy lokalowej, tj. umieszczenie Ośrodka Pomocy Społecznej w jednym obiekcie pozwoli na:

- utworzenie Biura Kompleksowej Obsługi Klienta,
- wyodrębnienie w strukturach sekretariatu,
- wyodrębnienie stanowiska ds. obsługi zaliczki alimentacyjnej,
- wyodrębnienie stanowiska ds. analiz i realizacji usług opiekuńczych,
- powołanie zespołu realizującego pracę socjalną w szczególnie trudnych środowiskach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Nowe Wrota 7, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Starostwo Powiatowe w Gostyniu.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

PCPR realizuje następujące formy pomocy:

- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- pomoc dla osób niepełnosprawnych, w tym dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrywanie osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych,
- rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- poradnictwo rodzinne.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

PCPR zatrudnia 1 osobę na stanowisku kierowniczym oraz 15 pracowników, w tym 4 specjalistów pracy socjalnej.

5. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Zatrudnienie terapeuty do prowadzenia terapii rodzinnych i indywidualnych oraz do prowadzenia diagnoz psychologicznych, zatrudnienie pedagoga lub pracownika socjalnego – do działu osób niepełnosprawnych (1 etat), do nadzoru merytorycznego, kontroli w placówkach powiatowych pomocy społecznej i do kierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy (1 etat) oraz do prowadzenia sprawozdawczości i statystyki oraz do interwencji środowiskowych (1 etat). Istotną potrzebą w zakresie rozwoju placówki jest również zwiększenie liczby pomieszczeń PCPR-u w celu poprawy warunków pracy pracowników oraz zachowania intymności i poczucia bezpieczeństwa osobom potrzebującym pomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Willowa 3a, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Pomoc terapeutyczna – terapie: zajęciowa i ruchowa prowadzone w pracowniach: plastycznej, komputerowej, teatralnej, kulinarnej. Ponadto dostępna jest sala rehabilitacyjna i ogród działkowy.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W 2005 r. opieką objęto 28 osób.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- poprawa warunków lokalowych, likwidacja barier architektonicznych.
- powiększenie sali rehabilitacyjnej i udostępnienie jej osobom na wózkach inwalidzkich.

Dom Dziennego Pobytu

ul. Polna 72, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Gostyń.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Dzienny pobyt dla osób starszych i niepełnosprawnych (70 miejsc), wyżywienie (2 posiłki), organizacja czasu wolnego poprzez wspólne zajęcia kulturalne i rekreacyjne. Dom posiada stołówkę i salę klubową. Jednostka zapewnia również dowóz podopiecznych mało aktywnych ruchowo.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób starszych i niepełnosprawnych. W 2005 r. opieką objęto 54 osoby.

Schronisko koedukacyjne

ul. Przy Dworcu 3, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Stowarzyszenie Ruch Obrony Bezrobotnych i Biednych.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- pobyt dla osób bezdomnych,
- nocleg w pokojach i na korytarzu,
- jeden posiłek dziennie,
- dostęp do prysznica, toalety i pralki.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Bezdomne kobiety (w tym z dziećmi) i mężczyźni. Warunki na terenie placówki są bardzo trudne, dlatego miejscowy MGOPS nie kieruje do jednostki kobiet i kobiet z dziećmi. W pobliskiej gminie Piaski znajduje się Ośrodek Interwencji Kryzysowej, do którego kierowane są bezdomne kobiety z dziećmi.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- uregulowanie spraw związanych z nabyciem tytułu prawnego do zajmowanego obiektu (schronisko mieści się w obiekcie PKP i nie posiada umowy na tą lokalizację),
- podniesienie jakości świadczonych usług.

Młodzieżowa Świetlica Środowiskowa

ul. Wrocławska 7, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Dom Dziecka w Bodzewie.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Opieka wychowawcza, pomoc edukacyjna, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, efektywne zagospodarowanie czasu wolnego.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki jest skierowana do młodzieży ponadgimnazjalnej – 20 miejsc.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

Placówka zatrudnia starszego specjalistę pracy z rodziną.

Świetlica Środowiskowa „Promyki Dobra”

ul. Wolności 16-17, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Zgromadzenie Sióstr Służebniczek BDNP, Prowincja warszawska, ul. Sienkiewicza 66, Piastów.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Popołudniowy pobyt dzieci, posiłek, pomoc w odrabianiu lekcji, organizacja czasu wolnego, wyjazdy na wakacje itp.

Świetlica jest czynna codziennie od poniedziałku do piątku w godz. 11-18.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów z miasta i gminy Gostyń.

W 2005 roku w zajęciach w świetlicy uczestniczyły 52 osoby.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Placówka jest nowa i aktualnie zabezpiecza potrzeby w tym rejonie miasta.

Dom Usamodzielnień

ul. Ks. Olejniczaka 12a, 63-800 Gostyń.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Dom Dziecka w Bodzewie.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- efektywne przygotowanie do dorosłego, samodzielnego życia,
- zdobywanie umiejętności podejmowania decyzji i ponoszenia odpowiedzialności za wybór,
- umiejętność samodzielnego planowania dnia, gospodarowania czasem wolnym,
- zwiększenie poczucia własnej wartości przez wychowanków i przydatności na starcie w dorosłe życie.

3. Do KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Wychowankowie domu dziecka i rodzin zastępczych szkół ponadgimnazjalnych – od 16. roku życia – 10 miejsc.

W 2005 roku w jednostce przebywało 12 osób.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

Placówka zatrudnia 4 pracowników.

Na terenie gminy funkcjonują również świetlice socjoterapeutyczne, 9 świetlic w szkołach podstawowych i gimnazjach, 2 kluby młodzieżowe „MIX” i „VIP”. Do 2007 r. działał również Klub Integracji Społecznej. Podmiotem prowadzącym świetlice socjoterapeutyczne jest Gmina Gostyń (w 2006 roku Burmistrz Gostynia ogłosił otwarty konkurs ofert na prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych; nikt jednak do niego nie przystąpił), natomiast kluby młodzieżowe oraz KIS – Stowarzyszenie „Dziecko” (na mocy umowy zawartej z Burmistrzem Gostynia do końca 2006 r. po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert). Świetlice i kluby młodzieżowe przeznaczone są dla dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenie gminy, a oferta Klubu Integracji Społecznej skierowana była do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Gostyń funkcjonują 63 organizacje pozarządowe oraz istnieją 3 parafie kościoła rzymskokatolickiego i 1 innego wyznania. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecania realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji, doradztwa i konsultacji, wsparcia lokalowego, udzielania pomocy w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych oraz poprzez zamieszczanie informacji o działalności organizacji pozarządowych na stronie internetowej gminy.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Gostyń.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE W GMINIE GOSTYŃ

1. Automobilklub Leszczyński delegatura w Gostyniu, os. 700 Lecia 2/11, 63-800 Gostyń.
2. Chór DZWON przy Gostyńskim Ośrodku Kultury HUTNIK,
ul. Hutnika 4, 63-800 Gostyń.
3. Civitas Christiana, ul. Poznańska 200, 63-800 Gostyń.

4. Gostyńska Inicjatywa Społeczna PLUS, Gola 76e/3, 63-800 Gostyń.
5. Gostyńska Liga Kręglarska, ul. Strzelecka 27, 63-800 Gostyń.
6. Gostyński Klub Karate TIGER, ul. Jana Pawła II 84, 63-800 Gostyń.
7. Gostyńskie Stowarzyszenie Internautów, ul. Sikorskiego 33, 63-800 Gostyń.
8. Gostyńskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet JESTEM, ul. Hutnika 4, 63-800 Gostyń.
9. Gostyńskie Stowarzyszenie Promocji Twórczości Regionalnej,
ul. Sądowa 17, 63-800 Gostyń.
10. Gostyńskie Towarzystwo Gospodarcze, ul. Lipowa 1, 63-800 Gostyń.
11. Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne, ul. Wrocławska 257, 63-800 Gostyń.
12. Gostyńskie Towarzystwo Tenisowe, ul. Górna 39, 63-800 Gostyń.
13. Klub Jeździecki MERKURY, Daleszyn, 63-800 Gostyń.
14. Klub Sportowy START w Gostyniu, ul. Strzelecka 27, 63-800 Gostyń.
15. Klub Strzelectwa Sportowego LOK VIS w Gostyniu,
ul. Wrocławska 45 A, 63-800 Gostyń.
16. Kolarski Klub Sportowy GOSTYŃ, ul. Poznańska 171, 63-800 Gostyń.
17. Koło Pszczelarzy, Daleszyn 38, 63-800 Gostyń.
18. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych,
ul. Poznańska 200, 63-800 Gostyń.
19. Miejski Klub Sportowy KANIA GOSTYŃ, ul. Sportowa 1, 63-800 Gostyń.
20. Ruch Obrony Bezrobotnych, ul. Przy Dworcu 3, 63-800 Gostyń.
21. Ognisko TKKF TĘCZA w Gostyniu, ul. Łokietka 2, 63-800 Gostyń.
22. Ognisko TTKF HUTNIK, ul. Starogostyńska 9, 63-800 Gostyń.
23. Okręgowy Związek Tenisa Stołowego, ul. Willowa 43, 63-800 Gostyń.
24. Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Gostyniu, ul. Kolejowa 7, 63-800 Gostyń.
25. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy,
os. 700 Lecia 9, 63-800 Gostyń.
26. Polski Związek Filatelistów, ul. Wiosny Ludów, 63-800 Gostyń.
27. Polski Związek Niewidomych, Koło w Gostyniu,
ul. Wojska Polskiego 3c/32, 63-800 Gostyń.
28. Polski Związek Wędkarski, Koło Gostyń Miasto,
ul. Wojska Polskiego 1/p, 63-800 Gostyń.
29. Polski Związek Wędkarski Koło HUTNIK w Gostyniu, ul. Hutnika 11, 63-800 Gostyń.
30. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, ul. Polna 72, 63-800 Gostyń.

31. Rada Miejsko-Gminna Ludowe Zespoły Sportowe Stanisław Guban,
Daleszyn, 63-800 Gostyń.
32. Stowarzyszenie Absolwentów, Wychowawców i Wychowanków Gimnazjum i Liceum
w Gostyniu, ul. Wrocławska 10, 63-800 Gostyń.
33. Stowarzyszenie DOM EUROPEJSKI, ul. Hutnika 4, 63-800 Gostyń.
34. Stowarzyszenie DZIECKO, ul. Bojanowskiego 14a, 63-800 Gostyń.
35. Stowarzyszenie JA TEŻ POMAGAM, os. 700 Lecia 11/27, 63-800 Gostyń.
36. Stowarzyszenie Klub Jeździecki Henryk Glinkowski w Sikorzynie,
Sikorzyn 21, 63-800 Gostyń.
37. Stowarzyszenie Kulturalne Orkiestra Dęta Miasta i Gminy Gostyń,
ul. Strzelecka 28, 63-800 Gostyń.
38. Stowarzyszenie Kupców Ziemi Gostyńskiej, ul. Ks. Olejniczaka 6, 63-800 Gostyń.
39. Stowarzyszenie Miłosierdzia Św. Wincentego A'Paulo,
ul. Przy Farze 2, 63-800 Gostyń.
40. Stowarzyszenie Miłośników Świętogórskich Zabytków, Głogówko 15, 63-800 Gostyń.
41. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych NIE SAMI, ul. Polna 72, 63-800 Gostyń.
42. Stowarzyszenie Ośrodek Działań Ekologicznych JUTRZENAKA w Gostyniu,
ul. Kolejowa 19/7, 63-800 Gostyń.
43. Stowarzyszenie OTWARTY ŚWIAT, os. 700 Lecia 4/3, 63-800 Gostyń.
44. Stowarzyszenie Pedagogów Powiatu Gostyńskiego AMICUS,
ul. Nowe Wrota 7, 63-800 Gostyń.
45. Stowarzyszenie Promocji Kultury Chrześcijańskiej IGNIS,
Głogówko 15, 63-800 Gostyń.
46. Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Powiatu Gostyńskiego,
ul. 1 Maja 1, 63-800 Gostyń.
47. Stowarzyszenie Ruch Obrony Bezrobotnych i Biednych,
ul. Powstańców Wlkp. 8/9, 63-800 Gostyń.
48. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Leśnych, ul. Willowa 3/47, 63-800 Gostyń.
49. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski KASIA,
Brzezina 75, 63-800 Gostyń.
50. Zgromadzenie Sióstr Służebniczek, ul. Jana Pawła II 16/17, 63-800 Gostyń.
51. Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej LABRADA,
ul. Nad Kanią 21, 63-800 Gostyń.
52. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ul. Starogostyńska 9, 63-800 Gostyń.

53. Towarzystwo Przyjaciół Gostyńskiej Biblioteki Publicznej, ul. Wrocławska 257, 63-800 Gostyń.
54. Uczniowski Klub Sportowy JEDYNKA, ul. Kościelna 4, 63-800 Gostyń.
55. Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Gostyniu, ul. Wrocławska 10, 63-800 Gostyń.
56. Uczniowski Kolarski Klub Sportowy GOSTYŃ, ul. Wrocławska 264, 63-800 Gostyń.
57. Zarząd MG ZOSP RP w Gostyniu, ul. Wrocławska 247, 63-800 Gostyń.
58. Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec GOSTYŃ, ul. Poznańska 200, 63-800 Gostyń.
59. Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego, ul. Poznańska 200, 63-800 Gostyń.
60. Gostyńskie Towarzystwo Historyczne, ul. Nad Kanią 169, 63-800 Gostyń.
61. Towarzystwo Przyjaciół Fary, ul. Przy Farze 2, 63-800 Gostyń.
62. Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Świątógórskiej im. Józefa Zajdlera, Głogówko 15, 63-800 Gostyń.
63. Fundacja ABSOLWENT, ul. Helsztyńskiego 2, 63-800 Gostyń.
64. Stowarzyszenie Rodzinne Ogrody Działkowe – 6 ogrodów działkowych na terenie miasta Gostyń.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

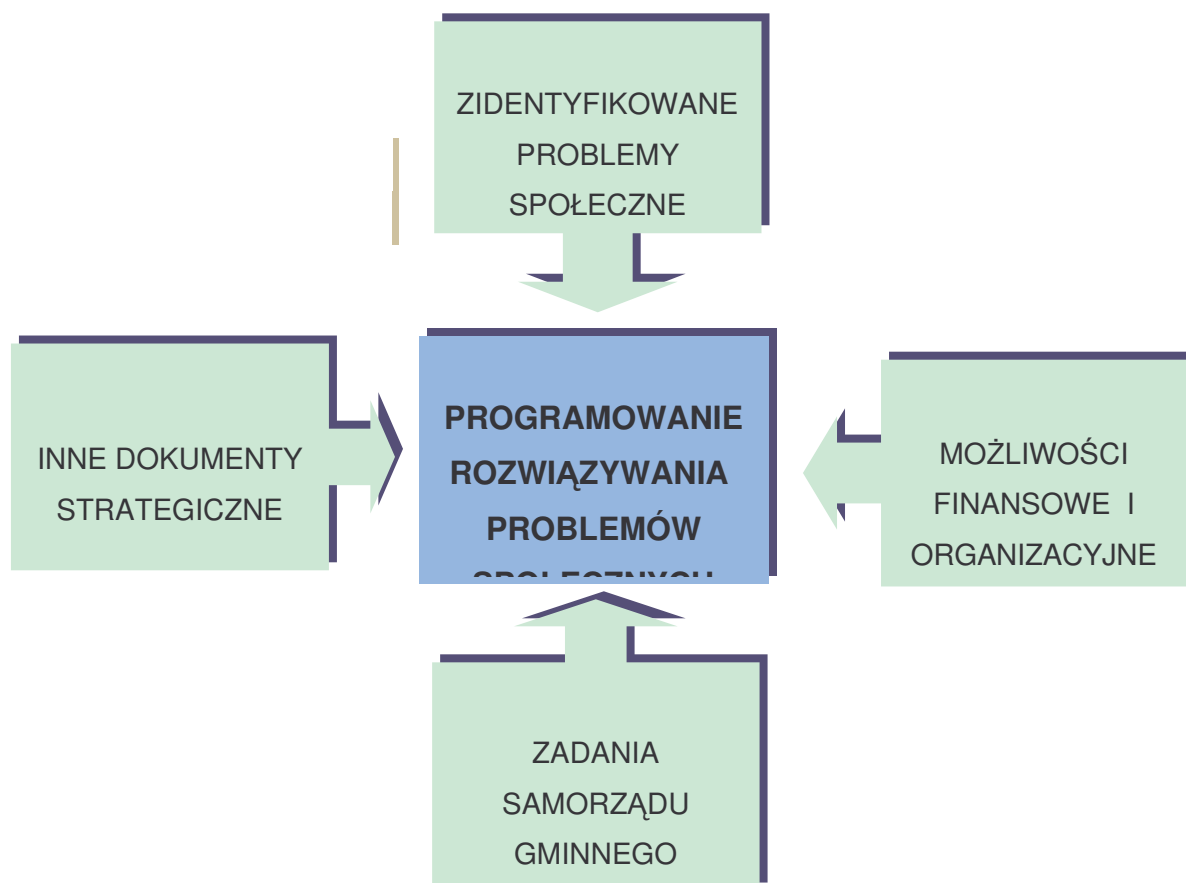
Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Policja i inne instytucje, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że obszarami problemowymi, dla których należy zaprogramować działania, są kwestie dotyczące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, a wśród nich grupy

najbardziej narażone na marginalizację, tj. osoby ubogie, bezrobotne, starsze, niepełnosprawne i bezdomne. Równie ważna jest rodzina, którą należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym przez czynniki i kwestie zewnętrzne, takie jak np. bezrobocie czy też czynniki wewnętrzne, powodujące rozpad pożycia, np. problem alkoholowy. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju. W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano najważniejsze dla gminy Gostyń kwestie problemowe, których rozwiązywanie powinno być przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

**ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ**

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

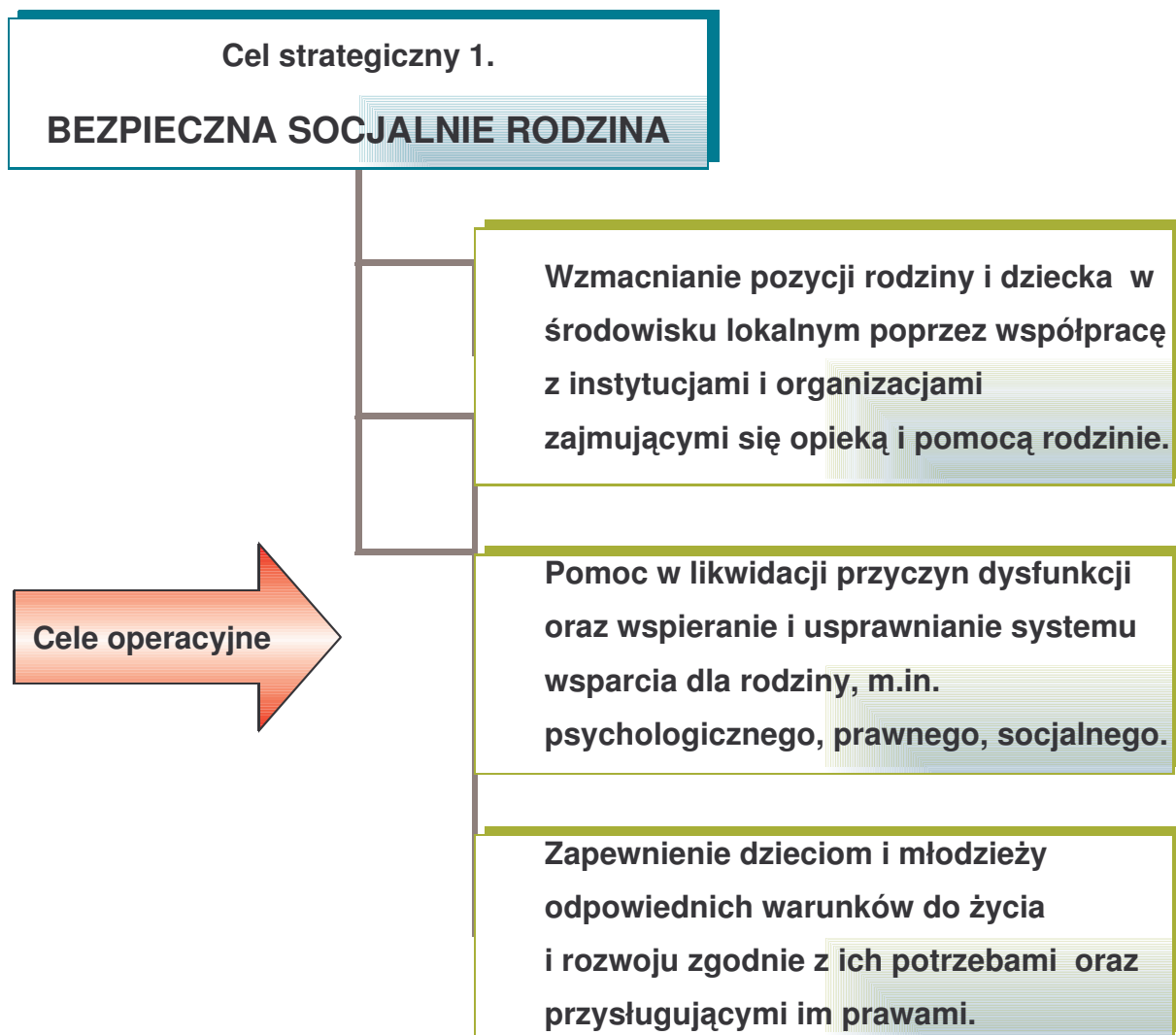
3.1. MISJA

**Gostyń – silna i zintegrowana
społeczność lokalna,
aktywna w przeciwdziałaniu
zjawiskom negatywnie wpływającym
na jej bezpieczeństwo socjalne**

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych, m.in. poprzez promowanie aktywnych postaw społecznych celem zwiększenia uczestnictwa rodziców w przedsięwzięciach poszczególnych placówek.
2. Rozwój sieci placówek edukacyjnych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży, m.in. zwiększenie dostępności bazy już istniejącej, organizowanie czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, kluby, boiska, miejsca zabaw) oraz tworzenie nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych.
3. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.

4. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
5. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
6. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
3. Zapewnienie bezpłatnej lub taniej opieki nad dziećmi dla pracujących oraz podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe osób samotnie wychowujących dzieci.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
 - organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
 - organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi.
3. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
4. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
5. Opracowywanie i realizacja programów specjalnych na rzecz dziecka i rodziny.
6. Podnoszenie jakości i dostępności realizowanego systemu świadczeń rodzinnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową, realizowaną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bank Żywności i Stację Socjalną oraz współpracujące z nimi organizacje pozarządowe.
2. Rozwijanie stałej współpracy jednostek Urzędu Miejskiego, organizacji pozarządowych i Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - organizowanie w szerszym zakresie prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - zwiększenie dostępności stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego,
 - organizowanie szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat),
 - tworzenie stałych zespołów aktywizacji zawodowej,

- tworzenie grup samopomocowych.
3. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym długotrwale bezrobotnych, aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
 4. Systematyczne doszkąłcanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
 5. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
 6. Wdrażanie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie zatrudnienia w ramach spółdzielni socjalnych.
 7. Kontynuowanie realizacji i ewaluacja programu „Centrum Wolontariatu i Aktywnych na rzecz gminy”.
 8. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
 9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
 10. Wsparcie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością poprzez:
 - pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań oraz opracowanie programu w zakresie przeciwdziałania ww. zjawiskom,
 - udzielanie pomocy finansowej w opłacie czynszu (dodatki mieszkaniowe, zasiłki celowe uzyskane w ramach programu „Centrum Wolontariatu i Aktywnych na rzecz gminy”,
 - zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych, w tym w drodze współpracy z organizacjami pozarządowymi.
 - działania osłonowe na rzecz osób bezdomnych: m.in. pomoc materialną, rzeczową, medyczną, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
 - reintegrację społeczną i zawodową – organizowanie zatrudnienia socjalnego dla osób objętych programem wychodzenia z bezdomności,

- stworzenie systemu mieszkań rotacyjnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Prowadzenie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych poprzez programy profilaktyczne.
2. Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek.
3. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej w stosunku do osób łamiących prawo w tym zakresie.
4. Budowa międzyinstytucjonalnych koalicji służących rozwiązywaniu kwestii uzależnień.
5. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, z szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod oraz wzmacnianie efektów leczenia poprzez współpracę istniejących na terenie gminy wyspecjalizowanych jednostek pomagających ww. osobom.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania uzależnieniom i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Doradztwo i zachęcanie do rozwoju małych form pomocy dla osób starszych, takich jak rodzinne domy pomocy społecznej lub mieszkania rotacyjne.
3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Szkolenie profesjonalnych kadr zajmujących się opieką środowiskową w formie specjalistycznych usług.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.

6. Rozszerzenie oferty (m.in. zwiększenie dostępu do rehabilitacji ruchowej i utworzenie mieszkania chronionego dla osób zaburzeniami psychicznymi) oraz poprawienie bazy lokalowej funkcjonującego na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy (podjęcie współpracy w tym zakresie m.in. z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych), likwidacja barier architektonicznych.
7. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji programów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień, np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.
9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych m.in.:
 - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, w których występują różnice wysokości,
 - stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się,
 - systematyczne przystosowywanie do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej,
 - tworzenie i oznaczanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
11. Rozpowszechnianie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

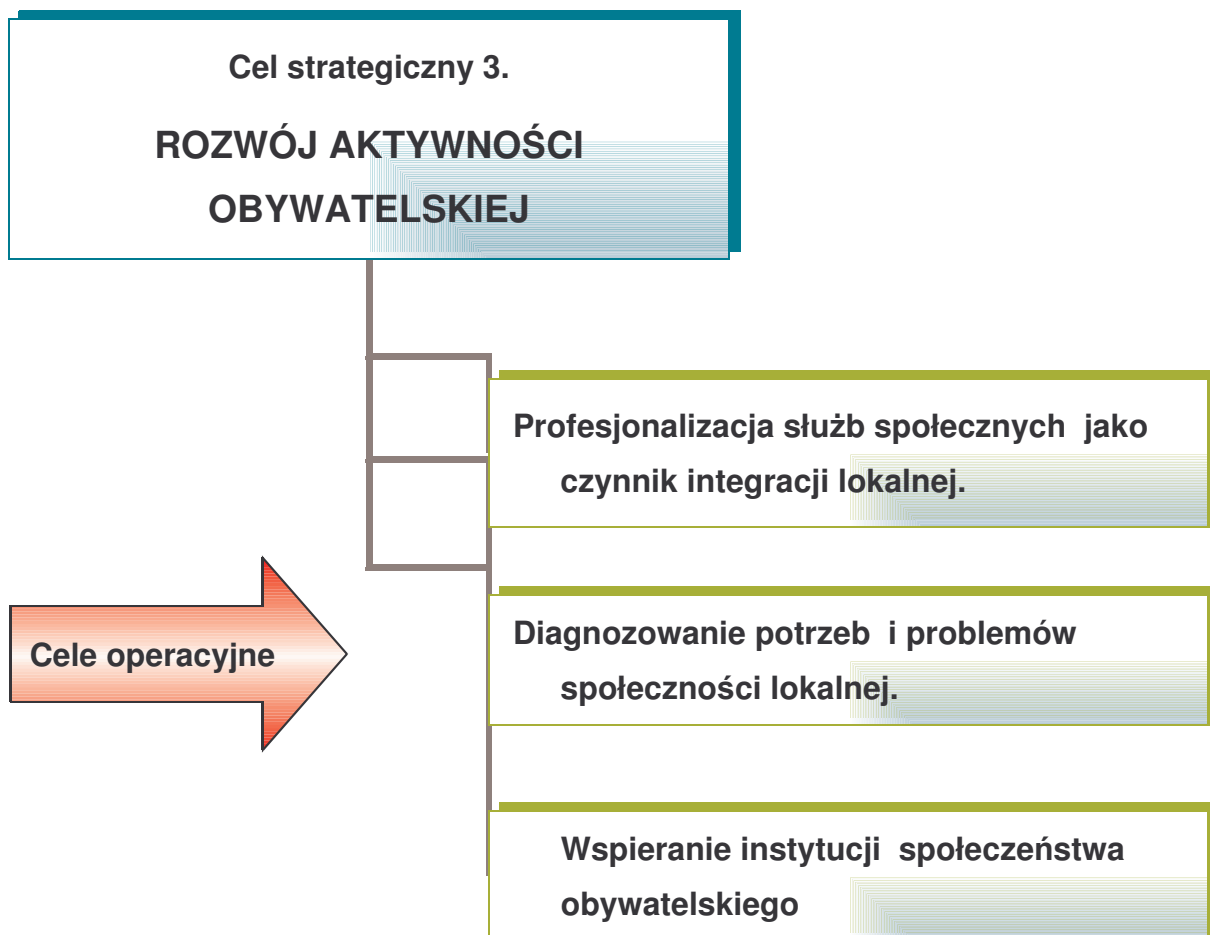
Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego, Policja.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

1. Wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.
2. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą.
4. Motywowanie pracowników socjalnych do zdobycia specjalizacji w zawodzie.
5. Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, co bezpośrednio wpłynie na polepszenie warunków obsługi klientów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.

3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
6. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, np. poprzez wydawanie biuletynów i informatorów.
7. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie, w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościół katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

1. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi; zwiększenie koordynacji współdziałania z ww. organizacjami.
2. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy; mobilizowanie organizacji pozarządowych do podjęcia lub wzmożenia działalności na rzecz społeczności lokalnej.
3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
4. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już działających na terenie gminy poprzez: systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania i wymianę doświadczeń.
5. Rozwój wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,

- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Poniżej prezentowane są trzy projekty. Dwa z nich powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawiamy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Trzeci natomiast jest realizowany na terenie gminy od 2000 roku. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1.

„Wesołe wakacje”

WNISKODAWCA PROJEKTU

Zespół Szkół w Brzeziu, Brzezie 40, 63-800 Gostyń,
tel. (0 65) 572 11 66, e-mail: zss-brzezie@xl.wp.pl

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNISKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ:

W Zespole Szkół w Brzeziu w ciągu ostatnich trzech lat odbywały się „tygodnie zajęć”, w ramach zagospodarowania czasu wolnego dzieci podczas ferii zimowych, dla uczniów naszej szkoły oraz dzieci mieszkających w okolicy. Na cały tydzień składały się poszczególne hasła kolejnych dni np.: „poznajemy się”, „odpoczynek czynny”, „nowinki techniki”, „kulinarne specjały”, „odwiedzamy zakłady pracy”. Dzieci miały zajęcia na terenie szkoły (np. zajęcia plastyczne, sportowe, różnorodne konkursy z nagrodami) oraz poza nim (np. wizyta w gostyńskiej Kręgielni oraz u p. Pędy, wyjazd do Marysina – studio p. Frosta, zwiedzanie zakładu poligraficznego Netbox oraz redakcji „Życia Gostynia”). W akcji tej brali udział prawie wszyscy nauczyciele zatrudnieni w Zespole Szkół w Brzeziu. Uczestnicy zajęć byli zawsze bardzo zadowoleni i należy nadmienić, że dla wielu spośród nich była to jedyna forma aktywnego wypoczynku zimowego.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Jako baza główna: budynek Zespołu Szkół w Brzeziu oraz boisko szkolne. Poza tym projekt realizowany będzie w miejscach wyjazdowych: Rydzyna – Leszno, Lubiąż – Cichowo – Bierzyń, Kórnik – Poznań, Brzednia, Ludwinowo.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Głównym celem projektu jest zorganizowanie czasu wolnego i opieki dzieciom z niepełnosprawnością intelektualną w czasie wakacji letnich (pierwsze dwa tygodnie lipca).

Na podstawie dotychczasowego doświadczenia (od początku kilkuletniego już funkcjonowania szkoły) możemy stwierdzić, że znaczna część dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną pochodzi z rodzin o niskim statusie społecznym i materialnym (co z kolei wiąże się z ich bierną postawą i niskim poczuciem własnej wartości). Tradycyjny model encyklopedycznego przekazywania wiedzy już dawno określony został jako nieskuteczny, a tym bardziej nie sprawdzi się w naszej szkole. Ze względu na deficyt intelektualny, czasami zaniedbanie społeczne lub jeszcze inne sprzężone zaburzenia, osoby niepełnosprawne często charakteryzują się bierną postawą i niską motywacją do działania. Dlatego uważamy, że projekt nasz spełni oczekiwania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną (także ich rodziców). Pomoże zaspokoić potrzebę uaktywnienia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, wypracować ich twórczą postawę wobec życia i nauki. Projekt ten może również pomóc wzbudzić u naszych uczniów (i nie tylko; także u dzieci z innych szkół) przekonanie, że „szkoła” nie musi się kojarzyć jedynie z nauką i jednym, codziennie (bo obowiązkowo) odwiedzanym budynkiem. Zadaniem szkoły jest również organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, a ciekawa realizacja tego zadania może uczniów ze szkołą zintegrować. Projekt pomoże również spełnić tak ważne dla każdego powiatu zadanie, jakim jest równanie szans młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie o trudnym starcie życiowym. Stwarza szansę poznania niektórych miejsc z własnego regionu, województwa, zdobycia wiedzy w sposób nieencyklopedyczny i zarazem ciekawego spędzenia części wakacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Realizacja projektu pozwoli osiągnąć następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie uczniom ciekawego i aktywnego spędzenia czasu wolnego,
- zapewnienie opieki nad dziećmi i młodzieżą w czasie dwóch tygodni letnich wakacji,
- rozwijanie aktywnej i twórczej postawy życiowej,
- rozwijanie zainteresowania własnym regionem, województwem,
- poznanie przez uczniów nieznanych dotąd miejsc i nawiązanie nowych kontaktów, znajomości,
- rozwój zdolności manualnych, sportowych,

- rozwój umiejętności współzawodnictwa.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Uczestnicy: uczniowie Zespołu Szkół w Brzeziu i innych szkół powiatu gostyńskiego.

Wiek: 10-17 lat; liczba uczestników: do 45 osób.

Projekt dotyczy osób z lekką i głębszą niepełnosprawnością intelektualną.

Ponadto na realizacji projektu skorzystają: rodzice (organizacja atrakcji i opieki dla ich dzieci) oraz opiekunowie („realizatorzy projektu”), którzy zdobędą pole do samorealizacji oraz nowe, zawodowe doświadczenia.

ZAKRES PROJEKTU

Na projekt składa się zorganizowanie dwutygodniowych półkolonii, podczas których planowane są zajęcia m.in. plastyczno-techniczne, artystyczne, zabawy, seanse filmowe, zajęcia rekreacyjno-sportowe na terenie szkoły oraz wyjazdy.

Oba moduły projektu („miejscowy” – 5 dniowy oraz „wycieczkowy” – 5 dniowy) mogą się wzajemnie przeplatać.

W ramach modułu wycieczkowego:

- Rydzyna – Leszno: zwiedzanie zamku w Rydzynie, spacer po parku, zwiedzanie lotniska w Lesznie, spacer po rynku,
- -Lubiń – Cichowo – Bierzyń: zwiedzanie klasztoru w Lubiniu, przejście do Cichowa i zwiedzanie skansenu filmowego Marka Pieńkowskiego „Soplicowo”, tresura zwierząt do filmu, przejazd do Bierzyna – pobyt w gospodarstwie agroturystycznym,
- Kórnik – Poznań: zwiedzanie zamku i parku w Kórniku, w Poznaniu pobyt w ZOO oraz spacer po Starym Rynku,
- Brzednia: pobyt w szkole przetrwania,
- Ludwinowo: pobyt w gospodarstwie agroturystycznym.

Zadania dla realizatorów projektu:

- organizacja imprez i zajęć tematycznych na terenie szkoły,
- stworzenie szczegółowego harmonogramu półkolonii,
- organizacja jednodniowych wycieczek,
- zapewnienie opieki i bezpieczeństwa uczestnikom.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

W ramach projektu planujemy współpracować ze Starostwem Powiatowym w Gostyniu, Urzędem Miejskim, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gostyniu. Pragniemy również w najbliższym czasie nawiązać kontakt ze stowarzyszeniami: „Kasia”, „ Dziecko”, „ Nie sami”.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

LP.	Kategoria	Sposób kalkulacji	Koszt całkowity
1.	Koszty osobowe (4 opiekunów)	Stawka godzinowa: n.kontr.: 21,68 x 10 dni x 8h x 3 os. n.staż.: 15,73 x 10 dni x 8h x 1os.	6.461,60 zł
2.	Materiały do prac plastycznych: farby plakatowe 5 szt. farby do folii 3 szt. papier pakowy 40 szt. blok rysunkowy 10 szt. kredki 10 szt. blok techniczny 10 szt. brystol kolorowy 10 szt. klej 10 szt. papier kolorowy 10 szt. nożyczki 5 szt.	5 x 8,00 = 40,00 3 x 20,00 = 60,00 40 x 1,00 = 40,00 10 x 2,00 = 20,00 10 x 6,00 = 60,00 10 x 3,00 = 30,00 10 x 3,00 = 30,00 10 x 2,00 = 20,00 10 x 3,00 = 30,00 5 x 2,00 = 10,00	340,00 zł
3.	Posiłki dla uczestników półkolonii	Stawka dzienna: 8,00 zł. na osobę, 45 x 8,00 = 360,00	360,00 zł
4.	Bilety wstępu: Zamek w Rydzynie Skansen „ Soplicowo” Bierzyń – gospodarstwo agroturystyczne Zamek w Komiku ZOO w Poznaniu Brzednia (szkoła przetrwania) Ludwinowo – gospodarstwo agroturystyczne	45 x 6,00 = 270,00 45 x 4,00 = 180,00 45 x 15,00 = 675,00 45 x 10,00 = 450,00 45 x 8,00 = 360,00 45 x 20,00 = 900,00 45 x 25,00=1125,00	3960,00 zł

5.	Koszty przejazdów: z Brzezia do Leszna (plus powrót) z Brzezia do Lubinia (plus powrót) z Brzezia do Poznania (plus powrót) z Brzezia do Brzedni (plus powrót) z Brzezia do Ludwinowa (plus powrót)	Stawka kilometrowa: koszt przejazdu 1 km w PKS: 2,80 70 km x 2,80 =196,00 50 km x 2,80 =140,00 170 km x 2,80 =476,00 40 km x 2,80 =112,00 42 km x 2,80 =117,60	1041,60 zł
6.	Koszt utrzymania pomieszczeń:	prąd 200,00 woda 100,00 gaz 50,00	350,00 zł
Koszty razem:			12.513,20 zł

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Czas realizacji projektu: pierwsze dwa tygodnie wakacji letnich: 03.07.-14.07, (z wyłączeniem soboty i niedzieli), w godzinach 8.⁰⁰-15.⁰⁰; w przypadku jednodniowych wycieczek możliwość przedłużenia.

Czas na uruchomienie projektu: kwiecień, maj, czerwiec (zorganizowanie naboru chętnych, rezerwacja miejsc i biletów wstępu, środka transportu i wszelkie inne czynności organizacyjne).

PROJEKT 2.

„Bezpieczne miasto – bezpieczny człowiek”

*Mieszkania rotacyjne jako etap usamodzielniania osób bezdomnych
mający wpływ na poprawę bezpieczeństwa publicznego*

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Teresa Klonowska – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu.

WSTĘP

Zacząć wypada od stwierdzenia oczywistego, ale bardzo ważnego: na poczucie bezpieczeństwa wpływa bardzo wiele czynników w zależności od sytuacji, w której się znajdujemy.

Bezpieczeństwo publiczne jako szeroko rozumiane pojęcie wiąże się z różnymi dziedzinami życia społecznego. Negatywny wpływ na poczucie bezpieczeństwa ma nie tylko fakt, że stajemy się ofiarami przestępstw i świadkami popełnianych wykroczeń. Często bywamy uczestnikami sytuacji, które trudno jednoznacznie zakwalifikować jako przestępstwo, a mimo to czujemy się zagrożeni. Tak jest, gdy np. przy bramie naszego domu, w parku gromadzą się bezdomni, lub gdy zmuszeni jesteśmy przejść wieczorem, w nieoświetlonym miejscu, obok grupy ludzi, którzy swoim zachowaniem nie naruszają wprawdzie prawa, ale sprawiają, że czujemy lęk.

Na terenie Gostynia funkcjonuje schronisko koedukacyjne, w którym przebywa około 30 osób bezdomnych z terenu Gostynia, powiatu gostyńskiego i innych terenów kraju. Placówka ta, chociaż jest przeznaczona dla bezdomnych, nie zatrudnia jednak profesjonalnych pracowników socjalnych, którzy załatwialiby sprawy bezdomnych. Ponadto w opinii publicznej postrzegana jest jako miejsce przebywania osób z marginesu społecznego, nieakceptowanych w społeczności lokalnej ze względu na tryb życia, jaki prowadzą bezdomni. Problemy życiowe osób bezdomnych są najczęściej bardzo trudne do rozwiązania, gdyż dotyczą np. spraw mieszkaniowych, alimentacyjnych czy emerytalno-rentowych. Problemem są także trudności w znalezieniu miejsca pracy i w zmianie dotychczasowego stylu życia.

Profesjonalna pomoc socjalna jest niezbędna w próbie zmniejszania zjawiska bezdomności i rozwiązywania problemów życiowych osób bezdomnych. Nadużywanie alkoholu wśród osób bezdomnych jest bowiem najważniejszą przeszkodą w prowadzeniu działań resocjalizacyjnych. Prowadzenie terapii odwykowej jest pierwszym krokiem w programie wychodzenia z bezdomności.

DIAGNOZA

Na terenie Gostynia istnieje od 1999 roku noclegownia znajdująca się w budynku PKP przy ul. Przy dworcu 3, prowadzona przez Stowarzyszenie Ruch Obrony Bezrobotnych i Biednych. Obecnie pomieszczenia zajmowane są bez tytułu prawnego. Umowa z PKP wygasła w październiku 2003 r. Mieszkańcy schroniska to tzw. „dzicy lokatorzy” przebywający w tym budynku bez zameldowania i profesjonalnej pomocy socjalnej.

Od początku działań Stowarzyszenia pracownicy Urzędu i OPS udzielają wsparcia merytorycznego i innych form pomocy niefinansowej (kierowanie osób z noclegowni na leczenia odwykowe, pomoc w szukaniu pracy, zatrudnienie w ramach „suchych alkoholików”). Efekty tych działań są jednak bardzo krótkotrwałe. Od początku działania

tej placówki ze schronienia korzystało około 10 osób. Aktualnie po 7 latach w schronisku przebywa średnio około 30 osób, w tym kobiety i dzieci.

Bezdomni są u nas trochę jak w laboratorium – niewiele angażują się w poszukiwanie pracy, tu mają jedzenie, spanie. Kiedy wychodzą ze schroniska wracają do dawnego środowiska i do picia alkoholu poza schroniskiem. Osoby bezdomne będące pod wpływem alkoholu nie są wpuszczane do budynku i spędzają noce najczęściej na klatkach schodowych, działkach i w innych miejscach publicznych stanowiąc zagrożenie dla siebie i innych. Bardzo istotnym elementem pomocy osobom bezdomnym jest terapia dla bezdomnych alkoholików. Z danych publikowanych przez terapeutów prowadzących terapię wśród bezdomnych wynika, że około 80% absolwentów terapii przez rok od chwili jej zakończenia utrzymuje abstynencję. Większość uczestników po ukończeniu leczenia podejmuje pracę i samodzielne, trzeźwe życie. Dzięki terapiom, ich absolwenci mają szansę na zmianę dotychczasowego życia uzależnionego od alkoholu.

CEL OPRACOWANIA PROJEKTU I WIZJA STANU POŻĄDANEGO

Celem tego opracowania jest przygotowanie i wdrożenie programu poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych, tj. w parkach miejskich, na parkingach i w okolicach gostyńskich marketów, torowiskach i innych miejscach, gdzie przebywają nietrzeźwi lub spożywają alkohol bezdomni.

W wyniku kilkutorowych działań, które mają posłużyć jednemu celowi, przewiduje się poprawę bezpieczeństwa publicznego. Profesjonalna praca socjalna prowadzona z osobami bezdomnymi polegająca na opracowywaniu indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, motywowanie do podejmowania terapii alkoholowej, pomoc w poszukiwaniu pracy i kierowanie osoby bezdomnej do mieszkania rotacyjnego. W efekcie powrót do „normalnego” życia mający wpływ na poprawę bezpieczeństwa publicznego i socjalnego.

PODEJMOWANE DZIAŁANIA

Motywowanie osób bezdomnych do zawierania kontraktów zawierających indywidualne programy wychodzenia z bezdomności i podejmowania terapii alkoholowej.

Problemem wszystkich terapii, szczególnie dla bezdomnych alkoholików, jest brak mieszkań rotacyjnych po zakończeniu terapii. Zdarza się, że wysilek terapeutów, jak i samego absolwenta zostaje zaprzepaszczone, gdyż absolwent po terapii trafia do środowiska, gdzie normą jest spożywanie alkoholu. Z tego powodu zdarzają się częste powroty do dawnych nałogów.

Utworzenie 2 trzyosobowych mieszkań rotacyjnych.

Mieszkania rotacyjne stanowią niezbędne dla wielu osób opuszczających schroniska ogniwo, gdzie gospodarując już samodzielnie i włączając się w życie społeczne korzystają z grup wsparcia oraz w razie potrzeby pomocy specjalistów. W Gostyniu działa Punkt Wsparcia zatrudniający specjalistów: psychologa, prawnika i terapeutę uzależnień.

Kierowanie bezdomnych do mieszkań rotacyjnych.

Osoby kierowane do mieszkań rotacyjnych objęte byłyby ścisłym indywidualnym kontraktem pomiędzy pensjonariuszami a prowadzącymi je specjalistami. Brak takich mieszkań powoduje, że powstanie spore ryzyko zaprzepaszczenia nakładów włożonych

w terapię i utrzymanie osoby bezdomnej w schronisku. Mieszkania rotacyjne są w stanie zapewnić rocznie ok. 6 kandydatom możliwość podjęcia indywidualnego toku wychodzenia z bezdomności.

OCZEKIWANE EFEKTY

Pomoc w usamodzielnieniu 6 osób bezdomnych po zakończonej terapii odwykowej poprzez przygotowanie 2 trzyosobowych mieszkań rotacyjnych. Umożliwienie pierwszej grupie absolwentów terapii samodzielnego zamieszkania przez okres 6 miesięcy. Zakładamy, że po początkowym okresie mieszkania, podjęciu zatrudnienia uczestnik programów uzyskuje zdolność do mieszkania w rotacyjnym mieszkaniu maksymalnie do

2 lat. Po tym czasie oddziaływań reintegracyjnych, socjalno-edukacyjnych i terapeutycznych uczestnik przechodziłby do mieszkań docelowych: socjalnego mieszkania komunalnego lub podnajem.

Długofalowym celem jest utrzymanie bazy mieszkań rotacyjnych i włączenie ich w system pomocy bezdomnym, co wpłynie na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w mieście. Projekt ten służył będzie również wzmacnianiu grup znajdujących się na marginesie społeczeństwa, harmonizacji polityki społecznej i usług społecznych na szczeblu lokalnym.

PROJEKT 3.

Projekt socjalny dotyczący pobudzenia społecznej aktywności poprzez powołanie Centrum wolontariatu i aktywnych na rzecz gminy

Na terenie Miasta i Gminy Gostyń od listopada 2000 roku realizowany jest projekt socjalny przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Gostynia Nr XLI/385/2001, który uwzględnia lokalne problemy społeczne i ekologiczne. Projekt ten realizuje łącznie następujące cele:

1. Pomoc osobom i rodzinom, które ze względu na swoją trudną sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo społeczne.
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa miasta i gminy.

Miejscem realizacji projektu jest Miasto i Gmina Gostyń. Pomysłodawcą i głównym koordynatorem i realizatorem projektu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu przy współudziale Wydziałów Urzędu Miejskiego oraz innych jednostek gminnych i powiatowych.

Znacznym problemem na terenie gminy było zanieczyszczenie ulic, parków, rowów przydrożnych, szybkie reagowanie na opady śniegu, umożliwienie mieszkańcom bezpiecznego poruszania się po śliskich chodnikach oraz zapewnienie dzieciom bezpiecznego dotarcia do szkoły. Równocześnie na naszym terenie spora liczba osób i rodzin objęta jest pomocą społeczną. Zasiłki z pomocy społecznej stanowią najprostszą i najczęściej stosowaną formę pomocy. Skuteczność udzielania samej tylko pomocy finansowej jest często kwestionowana. Podkreśla się konieczność stosowania równolegle innych form oddziaływania, aby nie doprowadzić do sytuacji uzależnienia klienta od instytucji. Często zła sytuacja materialna jest pochodną innego rodzaju problemów i dopiero ich rozwiązanie wyeliminuje skutki niewydolności ekonomicznej.

Obowiązek zorganizowania pomocy społecznej spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej we współpracy z innymi jednostkami. Ustawa o pomocy społecznej nakłada również na osoby korzystające z tej pomocy obowiązek współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Centrum wolontariatu i aktywnych stwarza właśnie możliwość uaktywnienia osób korzystających z pomocy społecznej, a tym samym sprzyja ich życiowemu usamodzielnieniu się, co również stanowi cel pomocy społecznej.

Utworzenie Centrum Wolontariatu i Aktywnych na Rzecz Gminy jest zgodne ze strategią rozwoju gminy, a w szczególności domeną strategiczną B, czyli podnoszenie jakości życia mieszkańców. Aktywny udział klienta pomocy społecznej w wykonywaniu prac społecznie użytecznych skutkuje możliwością otrzymania wyższego zasiłku. Kontraktowanie pomocy społecznej dotyczy osób wyrażających chęć do wykonania zadań społecznie użytecznych to jest aktywności na rzecz gminy. W wyniku wywiązywania się z kontraktu klient otrzyma zasiłek z MGOPS-u wyższy o około 150 zł. Rezygnacja lub niewywiązywanie się z kontraktu powoduje utratę uprawnienia do pobierania wcześniej przyznanych 150 zł i powrót do dotychczasowej kwoty zasiłku.

Zakres zadań do wykonania na terenie gminy określany jest przede wszystkim przez Urząd Miejski i inne jednostki organizacyjne gminy. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej tworzy bank danych dotyczący aktualnych do wykonania zadań oraz osób chcących zadanie wykonać: np. mycie i utrzymywanie w czystości przystanków autobusowych i terenów do nich przyległych, terenów zielonych, pielenie skwerów, odśnieżanie i posypywanie piaskiem śliskich chodników i łuków dróg wiejskich, przeprowadzanie dzieci idących do szkoły w okolicach rond i skrzyżowań, bieżące porządkowanie i utrzymywanie w czystości okolicznych lasów i terenów gdzie administratorem jest gmina, porządkowanie wiatrołomów oraz roznoszenie korespondencji.

EFEKTY OSIĄGNIĘTE PO 4 LETNIM OKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

- pozytywny wizerunek zaangażowanego klienta pomocy społecznej,
- kontraktowanie pomocy społecznej z osobami wyrażającymi wolę przystąpienia do Centrum Wolontariatu i Aktywnych na Rzecz Gminy,
- bieżące wykonywanie prac społecznie użytecznych na rzecz gminy co w konsekwencji prowadzi do poprawy wizerunku i bezpieczeństwa miasta i gminy,
- utworzenie grupy młodych wolontariuszy angażujących się w akcje z zakresu pomocy społecznej,
- poprawa sytuacji socjalno-bytowej aktywnych klientów pomocy społecznej.

Zasadność powołania Centrum Wolontariatu i Aktywnych na Rzecz Gminy wynika z tego, że projekt socjalny przybiera formę programu do realizacji. Program natomiast pozwala opracować szczegółowy plan działania, monitoringu oraz dokonywania właściwej oceny efektywności. Ponadto taka forma realizacji zadań

pomocy społecznej pozwala na pozyskiwanie nowych partnerów i zaangażowanie korzystających z pomocy oraz uzyskanie widocznych efektów w postaci poprawy stanu bezpieczeństwa i wizerunku miasta i gminy.

W 2005 roku gmina Gostyń przeznaczyła na realizację tego programu kwotę w wysokości 148.885 zł. W ciągu roku pracownicy MGOPS-u zawarli 472 kontrakty określające zakres zadań do wykonania i tym samym zaktywizowano 233 osoby tzw. aktywnych klientów MGOPS-u. Środki na realizację programu rokrocznie ujmowane są w planie finansowym Ośrodka. Monitoring odbywa się na bieżąco, a jego efekty są podsumowywane na spotkaniach Rady Nadzorującej realizację programu. Spotkania Rady odbywają się co kwartał i są protokołowane.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.